

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

KOMPARÁCIA PLÁNOVANÝCH ŽIVOTNÝCH
STRATÉGIÍ ŠTUDENTOV UKF A SPU V NITRE

Diplomová práca

Študijný program: Sociológia
Študijný odbor: 3.1.1 Sociológia
Školiace pracovisko: Katedra sociológie
Školiteľ: PhDr. Anna Križanová, CSc.
Oponent: PaedDr., PhDr. Denisa Selická, PhD.

Nitra 2012

Bc. Monika Mácsayová

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Filozofická fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Monika Mácsayová
Študijný program: sociológia (Jednoodborové štúdium, magisterský II. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.1.1 sociológia
Typ záverečnej práce: Diplomová práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Komparácia plánovaných životných stratégií študentov UKF a SPU v Nitre
Anotácia: Cieľom práce je zistiť plánované životné stratégie študentov UKF a SPU v Nitre a potom ich komparovať. Faktory komparácie sú typy štúdia: učiteľské, neučiteľské, humanitné, technické, umelecké a ekonomické. Kritéria analýzy určite budú i základné sociodemografické charakteristiky. Zber empirických údajov môže byť kombináciou metód.

Školiteľ: PhDr. Anna Križanová, CSc.
Oponent: PaedDr., PhDr. Denisa Selická, PhD.
Katedra: KSOC - Katedra sociológie
Vedúci katedry: PhDr. Anna Križanová, CSc.

Dátum zadania: 28.09.2010

Dátum schválenia: 04.10.2010

PhDr. Anna Križanová, CSc.
vedúci/a katedry

ČESTNÉ PREHLÁSENIE

Ja, Monika Mácsayová, svojím podpisom čestne prehlasujem, že som prácu: „Komparácia plánovaných životných stratégií študentov UKF a SPU“ spracovala samostatne s použitím odbornej literatúry. Uvedomujem si prípadných dôsledkov, ak uvedené informácie nie sú pravdivé.

V Nitre 16. apríla 2012

.....
podpis autora diplomovej práce

P O Ď A K O V A N I E

Na tomto mieste, by som sa chcela srdečne poďakovať pani PhDr. Anne Križanovej, CSc. za odborné vedenie diplomovej práce, jej rady a usmernenia, ktoré mi poskytovala. Ďakujem aj študentom Univerzity Konštantína Filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzite, ktorí boli ochotní vyplniť mi dotazníky.

V Nitre 16. apríla 2012

.....
podpis autora diplomovej práce

ABSTRAKT

Bc. MÁCSAYOVÁ, Monika: Komparácia plánovaných životných stratégií študentov UKF a SPU v Nitre. [Diplomová práca] / Bc. Monika Mácsayová. – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Filozofická fakulta, Katedra sociológie. – Školiteľ: PhDr. Anna Križanová, CSc. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister. (Mgr.). – Nitra: FF, 2012. s. 87

Hlavným cieľom našej diplomovej práce je komparácia plánovaných životných stratégií študentov Univerzity Konštantína Filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Práca je rozdelená do dvoch hlavných oblastí - teoretickej a empirickej. Prvá kapitola teoretickej časti charakterizuje stav súčasnej spoločnosti podľa známych sociológov Ulricha Becka a Zygmunta Baumana. V druhej kapitole sme sa zaoberali konkrétnymi životnými stratégiami vysokoškolákov, kde sme charakterizovali kariéru, voľbu povolania a voľbu životného partnera. Tretia kapitola je venovaná práci, ktorá je dôležitou súčasťou života každého študenta. Vo štvrtej kapitole sme venovali pozornosť obidvom nitrianskym univerzitám. Empirická časť tejto práce obsahuje ciele a hypotézy prieskumu. Ako metódu zberu údajov sme použili kvantitatívnu metódu dotazníka, ktorý sme rozdali študentom UKF a SPU v Nitre a následne vyhodnotili pomocou štatistického softvéru SPSS 16.0.

Kľúčové slová:

Charakter spoločnosti. Vysokoškoláci. Stratégie. Kariéra. Voľba povolania. Voľba partnera. Formy partnerstva. Práca. Motivácia. Diplom. UKF. SPU.

ABSTRACT

MÁCSAYOVÁ, Monika: Comparison planned life strategies of college students on the UKF and SPU in Nitra. [Diplom work] / Bc. Monika Mácsayová. – Constantine the Philosopher University in Nitra. Faculty of arts, Department of sociology. – Tutor: PhDr. Anna Križanová, CSc. Degree of qualification: Magister (Mgr.). – Nitra, 2012. 87 p.

The main object of our diplom work is the comparison planned of living strategies of university students of Constantine the Philosopher University and Slovak University of Agriculture in Nitra. The work is divided into two main areas - theoretical and empirical. In the first chapter of the theoretical part defines state of actual community by known sociologists Ulrich Beck and Zygnunt Bauman. In the second chapter we were about to individual life strategies of university students, where we defined career, the choice of profession and the choice of life partner. The third chapter is devoted to work, which is important part in the life everybody student. In the fourth chapter payed attention to both of the universities in Nitra. The empirical part of this work is consists of purposes and hypothesis of exploration. As method of data pooling we used quantitative analysis enquiry, which we dealed out to students of UKF and SPU in Nitra and consequently, we evaluated it by statistical software SPSS 16.0.

Key words:

Character community. College students. Strategies. Career. Choice of profession. Choice of partner. Forms of partnership. Work. Motivation. Diplom. UKF. SPU.

OBSAH

Úvod	11
1 Charakter súčasnej spoločnosti podľa známych sociológov	13
2 Vysokoškolská mládež a jej životné stratégie	16
2.1 Vymedzenie pojmu vysokoškolská mládež	17
2.2 Životné stratégie vysokoškolskej mládeže	19
2.2.1 Voľba povolania a kariéra	20
2.2.2 Voľba a formy partnerstva	24
3 Práca, motivácia a kvalifikácia	31
3.1 Vymedzenie pojmu práca a jej význam pre človeka	31
3.2 Motivácia k práci a jej druhy	32
3.3 Problém vzdelanosti a uplatnenia vysokoškolákov v spoločnosti, strata váhy diplomov	34
4 UKF a SPU	41
4.1 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	41
4.2 Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre	42
5 Empirická časť	43
5.1 Ciele prieskumu	43
5.2 Hypotézy prieskumu	45
5.3 Typ výberu prieskumného súboru	47
5.4 Metóda prieskumu	48
5.5 Verifikácia hypotéz	48
5.6 Charakteristika prieskumného súboru	48
5.7 Vybrané výsledky z prieskumu	52

Záver	73
Zoznam použitej literatúry	75
Príloha 1	78
Príloha 2	83
Príloha 3	87

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV A OBRÁZKOV

- Tabuľka 1* Študenti vybraných typov štúdia na UKF a SPU
- Tabuľka 2* Rozdiely v prioritách po vyštudovaní školy pre jednotlivé typy štúdia
- Tabuľka 3* Najlepšie uplatnenie odborov na trhu práce podľa študentov týchto odborov
- Tabuľka 4* Rozdiely v ochote zobrať prácu pre vybrané typy štúdia u vysokoškolákov
- Tabuľka 5* Rozdiely v hodnotách dobre platenej práce pre vybrané typy štúdia
- Tabuľka 6.1* Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania pre vybrané typy štúdia
- Tabuľka 6.2* Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania pre vybrané typy štúdia
- Tabuľka 7* Rozdiely v prvej možnosti hľadania si práce pre vybrané typy štúdia
- Tabuľka 8* Preferencia webového portálu na hľadanie si práce pre jednotlivé typy štúdia
- Tabuľka 9* Vplyv nevýhodnej polohy bývania na ochotu presťahovať sa za prácou
- Tabuľka 10* Vplyv polohy bývania vysokoškolákov na dôležitosť teritoriálnej blízkosti zamestnania
- Tabuľka 11* Vplyv polohy bývania na dĺžku dochádzania do práce
- Tabuľka 12* Rozdiely v predstavách o partnerstve medzi mužmi a ženami
- Tabuľka 13* Rozdiely v preferencii spôsobu spolužitia s partnerom/kou pre mužov a pre ženy
- Tabuľka 14* Rozdiely v hodnotách nájsť si životného partnera pre mužov a pre ženy
- Tabuľka 15* Rozdiely medzi hodnotou manželstva pre mužov a pre ženy
- Tabuľka 16* Rozdiely v dôležitosti úlohy rodiny pri životných rozhodnutiach pre mužov a pre ženy
- Tabuľka 17* Rozdiely v sebedomí študentov vybraných odborov pri stanovení si životných cieľov
- Tabuľka 18* Dôležitosť životných hodnôt vysokoškolákov
- Tabuľka 19* Poradie životných hodnôt vysokoškolákov
- Tabuľka 20* Priority po vyštudovaní školy
- Tabuľka 21* Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania
- Tabuľka 22* Prvá možnosť hľadania si práce
- Tabuľka 23* Vysnívaná práca po vyštudovaní školy
- Tabuľka 24* Význam partnerstva
- Tabuľka 25* Spôsoby spolužitia s partnerom/kou
- Tabuľka 26* Percentá úspešnosti pri stanovení si životných cieľov u vysokoškolákov

Tabuľka 27 Poradie životnej hodnoty získať dobre platenú prácu pre vybrané typy štúdia

Tabuľka 28 Registrácia na akomkoľvek webovom portáli týkajúci sa práce u mužov a ženách

Tabuľka 29 Poradie životnej hodnoty nájsť si životného partnera pre mužov a pre ženy

Tabuľka 30 Poradie životnej hodnoty vstúpiť do manželstva pre mužov a pre ženy

Graf 1 Študenti vybraných typov štúdia na UKF a SPU

Graf 2 Vek mužov a žien

Graf 3 Typ štúdia mužov a žien

Graf 4 Práca mužov a žien popri štúdiu

Graf 5 Bydlisko mužov a žien

Graf 6 Partneri mužov a žien

Graf 7 Dôležitosť životných hodnôt vysokoškolákov

Graf 8 Poradie životných hodnôt vysokoškolákov

Obrázok 1 Výber najlepšieho uplatnenia z vybraných odborov na trhu práce podľa študentov týchto odborov

Obrázok 2 Ochota zobrať prácu pre vybrané typy štúdia u vysokoškolákov

ÚVOD

„Aby sme dosiahli šťastie, mali by sme zaistiť, že nikdy nebudeme bez dôležitého cieľa.“

Earl Nightingale

Tak ako sa v súčasnosti mení spoločnosť, mení sa aj zmýšľanie mladých ľudí o svojom živote, ktorí častokrát menia svoje postoje, názory, hodnoty a priority. V prvej kapitole našej práce sme sa preto zamerali na charakter súčasnej spoločnosti podľa niektorých známych sociológov ako je Ulrich Beck alebo Zygmunt Bauman.

V našej diplomovej práci sa zameriavame na komparáciu plánovaných životných stratégií vysokoškolákov z oboch nitrianskych univerzít. Hlavným cieľom tejto práce je teda zistiť životné stratégie vysokoškolákov v oblasti ich voľby povolania a kariéry, vo voľbe partnera a foriem partnerstva. Ako faktory komparácie sme uviedli typy štúdiá na oboch vysokých školách. Na UKF sme si zvolili humanitné a učiteľské odbory, zatiaľ čo na SPU sme sa zamerali na ekonomické a technické oblasti vzdelávania.

Uvádzaná práca sa skladá z dvoch častí: teoretickej a empirickej.

Teoretická časť pozostáva zo štyroch hlavných kapitol, ktoré obsahujú ďalšie významné podkapitoly. Zameriavame sa v nich na definovanie základných pojmov, ktoré súvisia s našou témou. Predovšetkým tu charakterizujeme pojem mládež a v nej skupinu vysokoškolákov, taktiež definujeme životné stratégie, do ktorých zaraďujeme voľbu povolania a kariéry, voľbu partnera a formy partnerstva. Jednu samostatnú kapitolu tvorí práca, ktorú považujeme za jednu z najdôležitejších životných stratégií a hodnôt vysokoškolskej mládeže. Posledná kapitola teoretickej časti našej diplomovej práce sa zameriava na charakteristiku dvoch nitrianskych univerzít, a to Univerzity Konštantína Filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity.

V empirickej časti našej práce sa sústreďujeme na vymedzenie cieľov a hypotéz prieskumu, pomocou ktorých sa snažíme potvrdiť alternatívne hypotézy v štatistickom programe SPSS 16.0. Ako metódu zberu údajov použijeme kvantitatívnu metódu dotazníka, ktorý rozdáme študentom UKF a SPU v Nitre. Získané údaje spracujeme a následne interpretujeme s využitím tabuliek a grafov zo spomínaného programu.

V práci sa budeme venovať aj významu jednotlivých životných stratégií pre vysokoškolákov.

Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že mnoho mladých ľudí prichádza na vysoké školy práve za účelom lepšieho uplatnenia sa na trhu práce, čo považujeme za dôležitú súčasť života každého jednotlivca v súčasnej spoločnosti. Najmä z tohto dôvodu sa v našej práci venujeme voľbe povolania a kariéry ako jednej z hlavných životných stratégií dnešnej študujúcej mládeže. S prácou úzko súvisí aj potreba sebarealizácie a nezávislosti, ktorú dnešní vysokoškoláci často preferujú. Ich prioritou veľaokrát býva finančné odpútanie sa od rodičov a sebauplatnenie v spoločnosti. Myšlienka zakladania rodiny však úplne nezaniká, iba sa posúva na neskoršie obdobie po zabezpečení všetkých dôležitých potrieb. Vychádzame pritom z vlastných úvah a skúseností, nakoľko som aj ja študentka posledného ročníka vysokej školy.

Druhá, ale zároveň rovnako dôležitá hodnota je pre dnešných študentov myšlienka nájdenia si životného partnera, ktorý ho bude sprevádzať na ceste životom.

Svoju pozornosť venujeme aj jednotlivým formám partnerstva, ktoré sú medzi vysokoškolákmi pomerne dosť rozšírené. Patrí medzi ne predovšetkým manželstvo, ale aj v súčasnosti sa rozširujúci trend kohabitácie, teda spolužitie dvoch ľudí bez manželského zväzku. V súčasnej spoločnosti vzniká aj nový trend s názvom singles, ktorý preferuje možnosť žiť sám bez partnera a začína sa šíriť najmä medzi mužmi. Môžeme si len priať, že dnešní študenti nezabudnú na tradície a svoj vzťah spečatia manželstvom.

1 Charakter súčasnej spoločnosti podľa známych sociológov

Súčasná moderná doba je sprevádzaná mimoriadne hlbokými a rýchlymi sociálnymi zmenami, ktoré majú globálny charakter a odohrávajú sa na mnohých miestach sveta súčasne. (Giddens, 1999, s. 488)

Tento svet sa stal jediným sociálnym systémom, v ktorom sú takmer všetci ľudia prepojení najrôznejšími väzbami a navzájom sú na sebe závislí. Sociálne, politické a ekonomické väzby krajín významným spôsobom ovplyvňujú osud ich obyvateľov, avšak platí tu aj opačná väzba závislosti krajín od spoločenského spôsobu života ľudí. Pre túto vzájomnú závislosť ľudí vo svetovej spoločnosti používame termín globalizácia. Ako hovorí Giddens: „*Procesy globalizácie patria k najvýznamnejším sociálnym zmenám, ku ktorým v súčasnej dobe dochádza.*“ (Giddens, 1999, s. 82, 83, preklad autorky)

V inej knihe uvádza, že: „*Globalizácia totiž nie je iba sprievodným, bezvýznamným javom nášho života. Je posunom v našich životných pomeroch ako takých. Je to spôsob, akým dnes žijeme.*“ (Giddens, 2000, s. 31, preklad autorky)

Súhlasíme s Giddensom (2003, 62), keď charakterizuje globalizáciu ako proces rozvoľňovania v takej miere, ako sa podoby väzieb medzi rôznymi sociálnymi kontextami a oblasťami prepojujú do siete po celom svete. Ide o zlepšenie celosvetových sociálnych vzťahov, ktoré spájajú vzdialené lokality tak, že miestne udalosti sú formované celosvetovými udalosťami. Ide teda o dialektický proces, pretože miestne vzťahy sa môžu vyvíjať úplne opačným smerom ako vzťahy, ktoré ich formujú. Miestna transformácia je potom súčasťou globalizácie rovnako ako rozširovanie sociálnych vzťahov po celom svete.

Mnohí známi sociológovia sa snažia popísať nové charakteristiky spoločnosti pomocou rôznych metafor a prirovnaní. Ako príklady uvádzame významné práce dvoch známych sociológov, a to „*Tekutú modernitu*“ Zygmunta Baumana a „*Rizikovú spoločnosť*“ Ulricha Becka. (Tvrdý, 2008, s. 5)

Vyššie spomínaný Zygmunt Bauman (2002, s. 9) sa v práci „*Tekutá modernita*“ zaoberá skúmaním charakteru dnešnej spoločnosti, ktorú prirovnáva k vlastnosti kvapalín a plynov a teda tekutej modernite. Tekutosť je charakteristickou vlastnosťou kvapalín a plynov, ktorá je typická pre súčasnú spoločnosť. Kvapaliny na rozdiel od pevných látok si nedokážu udržať svoj tvar a neustále podliehajú zmene ako moderná spoločnosť. Môžeme ich onačiť za nestále, premenlivé, pohyblivé a meniace všetko, s čím prídu do kontaktu.

Tekutosť je podľa Baumana (2002, s. 10) vlastnosť, ktorá je metaforou pre súčasné štádium modernej doby. Kvapaliny na rozdiel od pevných látok nedokážu udržať svoj tvar, priestor ani čas. Môžeme povedať, že kvapaliny si žiadny tvar neudržia nadhlo a sú neustále pripravené zmeniť ho. Pre pevné látky je dôležitejší priestor, ktorý zaberajú, zatiaľ čo pre tekutiny je dôležitejší tok času, bez ktorého nie sú možné dejiny.

Kvapaliny sa ľahko pohybujú a na rozdiel od pevných látok, ich nie je jednoduché zastaviť – obtekajú prekážky v ceste, rozpúšťajú ich, odnášajú so sebou, prípadne presiaknu skrz ne. Pri stretnutí s pevnými látkami vychádzajú tekutiny nepoškodené, zatiaľ čo pevné látky, s ktorými sa cestou stretli, aj v prípade, že by zostali i naďalej pevnými, sa zmenili – navlhli alebo nasiakli. Toto všetko sú niektoré z množstva dôvodov, prečo je podľa Baumana možné „kvapalnosť“ či „tekutosť“ považovať za vhodné metafory pre zachytenie povahy súčasnej fázy dejín modernosti. Na tomto základe môžeme modernizáciu chápať ako proces „skvapalňovania“ alebo tavenia pevných látok, ktoré sú hlavnou úlohou procesu modernizácie spoločnosti. (Bauman, 2002, s. 11)

Bauman (2002, s. 19, preklad autorky) vo svojej práci uvádza, že: „sily spôsobujúce tekutosť sa presunuli od „systému“ k „spoločnosti“, od politiky k „politike života“ – zostúpili z „makro“ úrovne na „mikro“ úroveň spoločenského spoluzitia.“ Tekutá modernita sa tak stáva individualizovanou verziou modernosti, ktorá ma určitú zodpovednosť a v prípade zlyhania padá najmä na plecia jednotlivcov.

Druhým spomínaným autorom je známy nemecký sociológ Ulrich Beck (In: Bauman, 2002, s. 17), ktorý vo svojej práci „Riziková spoločnosť“ používa termín „druhá moderna“ na označenie súčasného stavu dnešnej spoločnosti. Nazýva ju aj érou „modernizácie modernosti“, pretože bola poznačená obratom k sebe samej.

Beckova koncepcia rizikovej spoločnosti je založená na dvoch fázach vývoja moderny. Prvá moderna je „klasická industriálna spoločnosť“ 19. storočia, ktorá rozložila agrárnu spoločnosť. Išlo o jednoduchú a prvotnú modernizáciu, ktorá vytvorila štruktúry priemyselnej spoločnosti. Zmeny boli vedomé a predstavovali túžbu po odklone od tradičnej spoločnosti. Spreádzala ich eufória z pokroku a sľuby z prekonania materiálneho nedostatku. Túto fázu označujeme ako „modernizáciu tradície“ alebo „prostú modernizáciu“.

V „druhej moderne“ respektíve v rizikovej spoločnosti ide o modernizáciu industriálnej spoločnosti. Inak povedané, ide o „modernizáciu moderny“, ktorá je označená ako „reflexívna modernizácia“. Riziková spoločnosť je reflexívna, pretože sama

seba identifikuje ako problém a pátra po príčinách vzniku prevládajúcich myšlienkových štruktúr a spôsobov konania v živote.

Pokročilá moderna je charakteristická produkciou rizík popri produkcii bohatstva. Prechod od logiky rozdelenia bohatstva v spoločnosti nedostatku k logike rozdelenia rizík v moderne je historicky spojený s dvoma podmienkami:

1. Uskutočňuje sa tam, kde vďaka vysokej technickej, sociálnej či právnej úrovni možno vylúčiť skutočnú materiálnu núdzu.

2. Kvôli vysokému rastu výrobných síl je otvorená cesta nepredvídateľným rizikám a potenciálnym seba ohrozeniam.

V spoločnosti sa začína uvažovať, ako možno zabrániť rizikám a ohrozeniam, ktoré sú systematicky produkované v procese modernizácie. Nejde už len o využitie prírody a oslobodenie človeka od tradičných tlakov, ale i o problémy vyplývajúce z technicko-ekonomického vývoja samotného. Proces modernizácie sa tak stáva reflexívnym – je sám sebe témou a problémom. Postupne sa vynárajú aj otázky politického a vedeckého zvládania rizík a zároveň sa s rizikami stupňujú sľuby ohľadne bezpečnosti.

V spoločnosti sa postupne začínajú prekrývať konflikty spoločnosti „rozdeľujúcej bohatstvo“ a spoločnosti „rozdeľujúcej riziká“ a dochádza k spoločenskej zmene. Beck tvrdí, že zatiaľ ešte nežijeme v rizikovej spoločnosti, ale nežijeme tiež už len v konfliktoch spojených s rozdeľovaním v spoločnosti nedostatku.

Povaha rizík sa historicky mení. V minulosti sa riziká pripisovali nedostatočnej hygienickej technológii, dnes priemyselnej nadprodukcii. Dnešné riziká sa navyše líšia globálnym rozmerom ohrozenia a jeho modernými príčinami. (Beck, 2004, s. 25-29)

2 Vysokoškolská mládež a jej životné stratégie

Každý mladý človek má v sebe plno snov, ambícií a plánov, ktoré by chcel v živote dosiahnuť. Častokrát sa tieto plány spájajú so vzdelaním a následným nájdením si vhodného zamestnania, ktorým zabezpečí nielen seba, ale aj svoju rodinu, čo platí pre obe pohlavia rovnako. Preto môžeme smelo povedať, že dnešná mladá generácia je orientovaná predovšetkým na vzdelanie a zabezpečenie si dobre platenej práce. Väčšina mladých ľudí už počas štúdia na strednej škole alebo na gymnáziu rozmyšľá o svojej ďalšej budúcnosti. Ich najčastejším rozhodnutím býva výber vysokej školy, ktorá by im mala zabezpečiť kvalifikovanú prácu v odbore, ktorý sa rozhodli študovať. Veľakrát sa však stáva, že mladí ľudia ešte nevedia, čo chcú v živote robiť, alebo si nenašli prácu v odbore, ktorý študovali na strednej škole, a preto je ich najčastejším rozhodnutím pokračovanie v štúdiu na vysokej škole, ktorá by mala vyjasniť situáciu ohľadom nájdenia si dobre platenej práce.

Otázka vzdelávania a následného nájdenia si dobrého zamestnania je v súčasnej spoločnosti veľmi aktuálnou a často kladenou otázkou. Týka sa hlavne nás, vysokoškolských študentov, ktorí si po skončení školy budú hľadať zamestnanie nielen vo svojom odbore, pretože súčasný systém vzdelávania a nedostatok pracovných miest na trhu práce neumožňuje mnohým uplatniť sa vo vyštudovanom odbore. Je zarážajúce, že študenti vysokých škôl častokrát obsadzujú také pracovné pozície, na ktoré vysokoškolský diplom vôbec nepotrebujú a sú určené predovšetkým pre ľudí zo stredných škôl.

Stotožňujeme sa s tvrdením, že vysokoškolskí študenti sú často orientovaní na budúce povolanie, pretože súčasný svet povolaní a trh práce čoraz viac ovplyvňuje priebeh štúdia na vysokej škole. Študenti musia prispôbiť svoje študijné záujmy záujmom na trhu práce. (Ondrejko, 2004, s. 164, 165, 169) Venujú čoraz viac energie a času štúdiu než ich rodičia a tým neskôr uvažujú o svojich ďalších životných plánoch. (Fialová, 2000, s. 39, 40) Posúva sa tým aj hranica dospelosti, ktorá sa uskutočňuje spolu so získaním výhodného ekonomického a sociálneho postavenia v spoločnosti po absolvovaní vysokej školy. (Ondrejko, 2004, s. 152, 153) Po dosiahnutí príslušného vzdelania sa ich plány zameriavajú na nájdenie vhodného zamestnania a budovanie profesijnej kariéry. Nakoniec po zabezpečení aj týchto potrieb prichádza na rad úvaha o vlastnej rodine. (Fialová, 2000, s. 40) Podobne aj Kučera (2000, s. 45) charakterizuje začiatok dospelosti ako určitú prechodnú fázu mladého človeka, v ktorom sa rozhliada, vytvára si predstavy o živote, hľadá vzory a formuje si životné ciele. Pripravuje sa už s dosiahnutým vzdelaním a kvalifikáciou na vstup do manželstva a založenie rodiny.

2.1 Vymedzenie pojmu vysokoškolská mládež

Skôr ako si definujeme vysokoškolskú mládež, je potrebné, aby sme si charakterizovali slovo mládež všeobecne. Za najvýstižnejšiu charakteristiku mládeže považujeme definíciu pána prof. Ondrejkooviča (2003, s. 19), ktorý ju definuje nasledovne: „*Mládež je svojráznym a svojbytným komplexom sociálno-vekových skupín, ktorý v mnohom konkuruje spoločnosti dospelých a ktorý ju ako celok konfrontuje so svojimi vlastnými potrebami a cieľmi.*“

Medzi obdobím detstva a dospelosťou sa nachádza časový úsek, ktorý všeobecne nazývame obdobím mladosti. Zaráďujeme sem ľudí, ktorí v tomto období momentálne žijú a hovoríme im mládež. Obdobie mladosti pokladáme za kategóriu sociologickú, kým adolescenciu za kategóriu psychologickú a pubertu za kategóriu biologickú. (Ondrejkoovič, 2003, s. 9, 10)

Pán prof. Ondrejkoovič (2003, s. 13) ohraničuje začiatok dospelovania 13. rokom v živote človeka, ale horná veková hranica zatiaľ nie je stanovená. Súhlasíme s jeho tvrdením, že najčastejšie sa dospelovanie končí zamestnaním a napokon zakladaním si vlastnej rodiny. Momentálne je však toto obdobie veľmi široké, pokladá sa za interval medzi 20. a 32. rokom v živote mladého človeka.

Nepoznáme síce presnú hranicu konca procesu dospelovania, ale viacerí odborníci vedia definovať pojem dospelosť ako: „*rozvoj schopnosti začleniť sa do medziľudských vzťahov v škole, v zamestnaní, v partnerstve a vo vlastnej rodine.*“ (Bury, 1988, s. 14)

Bury (1988, s. 31) tiež označuje dospelosť: „*za stav telesnej, duševnej a spoločenskej zrelosti osobnosti.*“

Mladý človek, ktorý sa nachádza medzi školou a životom, sa vyznačuje osobitými vlastnosťami a úlohami. Dá sa povedať, že jednou nohou sa nachádza na pôde školy, kým druhou sa usiluje uchytiť vo svete práce. Žije v tzv. prechodnom životnom období so značnými problémami, v období medzi dospelovaním a dospelosťou, kde sa spájajú nádeje s obavami, radosti so starosťami, profesionálne úspechy s trpkými životnými skúsenosťami. (Bury, 1988, s. 5)

Mladšia dospelosť sa vyznačuje úlohou opustiť rodinu, obmedziť závislosť od nej, získať podporu citového partnera, ukončiť vysokú školu, uzavrieť manželstvo, prispôbiť sa povinnostiam dospelých, byť schopný a ochotný učiť sa novým zručnostiam aj po skončení školy, ujasniť si svoj životný sen, svoje túžby, ciele, plány a predstavy o zmysle života a začať ho praktizovať v reálnom živote. (Bury, 1988, s. 12)

Mladšiu dospelosť môžeme označiť za obdobie začiatku stabilizácie vo svete práce. Mladý človek síce naďalej skúma jednotlivé stránky povolania, no už sa usiluje zapustiť v ňom hlbšie korene. Po ukončení školy vstupuje na trh práce, kde nachádza počiatočné zaradenie, ktoré je primerané jeho doterajším schopnostiam a zručnostiam. Podľa mnohých odborníkov je vyskúšanie viacerých povolání v mladšej dospelosti úplne prirodzené, preto ju nazývajú obdobím zamestnaneckého pohybu. (Bury, 1988, s. 15)

Nakoľko sme si mládež už dostatočne vysvetlili, prejdeme k jej konkrétnej skupine, ktorými sú vysokoškoláci.

Študenti vysokých škôl a univerzít obsadzujú „vysadné“ postavenie v rámci mládeže z toho dôvodu, že sa pokladajú za jej „najstaršiu“ súčasť s najvyšším dosiahnutým vzdelaním. (Prudký, 1971, s. 31, 32) Patria do tzv. post adolescentného obdobia, čo sa považuje za ďalšiu fázu medzi obdobím mladosti a dospelosti, ktoré je charakteristické svojou ekonomickou závislosťou na rodičoch vo všetkých oblastiach života v súčasnej spoločnosti. Typickým ukazovateľom spomínaného obdobia je vysokoškolský systém. (Ondrejko, 2003, s. 16)

Podľa Prudkého (1971, s. 31, 32) vysokoškoláci predstavujú špecifickú socioprofesionálnu skupinu mládeže, kde sa pripravujú na výkon svojej budúcej socioprofesionálnej roly, ktorá sa uskutočňuje hlavne štúdiom na vysokej škole. Túto prípravu môžeme chápať ako proces utvárania osobnosti, v našom prípade ako proces sebarealizácie vysokoškolských študentov na trhu práce. Staníčková (1987, s. 113) dopĺňa, že táto skupina študentov zostáva v postavení sociálnej a ekonomickej nedospelosti najdlhší čas. Zatiaľ čo sú títo ľudia biologicky a mentálne dospelí, sociálne a ekonomicky zastávajú stále postavenie dieťaťa, ktoré je závislé od svojich rodičov. Táto skupina študentov je diferencovaná sociálne a triedne, čo môžeme vidieť najmä v ich názoroch, postojoch a sociálno-ekonomickom postavení.

Podľa Alana (1974, s. 183) patria vysokoškolskí študenti do skupiny mladých ľudí, ktorých zastúpenie je spomedzi všetkých stupňov škôl najmenšie. Uvedená skupina vysokoškolákov zaujíma v profesionálnom systéme najvyššie pracovné pozície, ktoré sú spojené s vykonávaním najdôležitejších prác.

2.2 Životné stratégie vysokoškolskej mládeže

V živote človeka existuje mnoho plánov a stratégií, ktoré sa v priebehu dospievania častokrát menia a upresňujú, preto by bolo vhodné, aby sme si definovali pojem stratégie.

Autorka Pisoňová (2008, s. 14) vysvetľuje pojem stratégie nasledovne: „*Pojem stratégia pochádza z gréckeho slova strategos, ktoré znamená „všeobecný“. Podľa H. Koonza a H. Weihricha sa stratégia týka určenia posolania, dlhodobých cieľov organizácie, určenia zamerania činnosti a alokácie zdrojov potrebných pre dosiahnutie stanovených cieľov.*“ Stotožňujeme sa s tvrdením autorky, ktorá hovorí, že podstatou stratégie je cieľavedomé formovanie budúceho stavu objektu alebo prebiehajúceho procesu pevnými, široko vymedzenými metódami, ktoré dokážu rýchlo reagovať na vplyvy vonkajších aj vnútorných síl.

Z uvedeného textu môžeme tvrdiť, že stratégia a životné ciele spolu veľmi úzko súvisia. Podľa nášho názoru existujú ciele, ktoré si človek stavia preto, aby bol vo svojom živote úspešný a my sa zaoberáme stratégiami, ktorými sa študenti snažia dosiahnuť tieto stanovené ciele. Znamená to, že stratégie predstavujú konkrétne kroky v živote človeka, ktorými chce dosiahnuť svoje vytýčené ciele a tým si zabezpečiť svoj život.

Podľa Urbana (2004, s. 96-100) je motivácia jednou z najdôležitejších úloh v živote študujúcej mládeže, ktorá spolu s cieľmi tvorí nielen najväčší zdroj ľudskej sily, ale aj začiatok každého úspechu. Práve ciele sú tou najúčinnějšíou motiváciou v živote každého jednotlivca. Jestvuje plán úspechu, ktorý spočíva v jednoduchom stanovení si zoznamu cieľov a zároveň tvorí podstatnú časť v živote človeka. Prikláňame sa k jeho názoru, že: „*ciele sú sny s pevne stanoveným termínom.*“ Pretože, keď si človek stanovuje svoje životné ciele, stanovuje si vlastne iba sny, pretože sny nemajú konkrétne časové ohraničenie. Stávajú sa cieľmi až po určení času, do ktorého sa má daný cieľ splniť. Tieto ciele nám udávajú smer, vedú k úspechu a k pocitu životného uspokojenia, pretože cieľ tvorí jasnú predstavu o tom, čo chceme v živote dosiahnuť. Vyžaduje mnoho tvrdej práce, disciplíny a racionálneho hospodárenia s časom.

Ako hovorí Urban (2004, s. 97, 98), stanovenie si cieľov v mnohých oblastiach obohatí náš život a prinesie nám to nasledujúce výhody:

- *motiváciu*, kde ciele sú štartovacie bloky motivácie,
- *nezávislosť*, stanovenie cieľov nám pomôže vybrať si svoju vlastnú cestu, ktorá nás dovedie k naplneniu našich ambícií,

- *smer*, stanovením cieľov si zvolíme smer, ktorým chceme ísť, pretože ak vieme kam ideme, máme väčšiu šancu, že sa tam dostaneme,
- *zmysel*, ciele vnášajú do života zmysel, pretože pokiaľ vieme, čo chceme, má náš život väčší zmysel, s cieľom máme dôvod, aby sme začali skutočne žiť,
- *radosť*, ciele sú tzv. protilátkou na sociálnu chorobu zvanú nuda, pretože s cieľom sa život stane zábavnejším, zaujímavejším a ambicióznejším,
- *naplnenie*, ciele prispievajú k tomu, že využívame svoje schopnosti, pretože ak si stanovíme ciele, poznáme čo je možné, každý úspešný krok na ceste k uskutočneniu cieľov posilňuje naše sebavedomie, každý splnený sen nám ukáže ďalšiu cestu a vedie k novým cieľom a úspechom.

V našej diplomovej práci sa budeme venovať nasledovným životným stratégiám vysokoškolákov:

- *voľba povolania a kariéra*
- *voľba a formy partnerstva.*

2.2.1 Voľba povolania a kariéra

Súhlasíme s Kučerom (2000, s. 46), ktorý konštatuje, že v minulom čase predstavovala svadba a následné založenie rodiny prvé dôležité kroky mladých ľudí do reálneho života. V súčasnosti sú tieto plány odložené na neskoršie obdobie, po zabezpečení všetkých dôležitých potrieb a do popredia sa dostáva možnosť sebarealizácie osobnosti v podobe budovania kariéry. Sczepański spolu s Baumanom (In: Geist, 1992, s. 156, preklad autorky) používajú termín kariéra v zmysle: *„dosahovania stále vyšších postavení, pozícií, spojených s vyššou prestížou, vyšším dôchodkom, s vyšším podielom na moci a podobne. Kariéra môže byť obmedzená na hranice jednej triedy, môže však tiež presahovať z nižšej triedy do vyššej“*.

Keď hovoríme o profesiovej kariére, existuje mnoho definícií tohto pojmu. V našom chápaní je jedným z druhov spoločenskej kariéry. Treba ju odlišovať od politickej, športovej kariéry a pod. Nemôžeme ju stotožňovať ani s pracovnou kariérou, ktorá zahŕňa aj profesiovú zmenu. Profesionálna kariéra teda predstavuje vzostupnú profesiovú mobilitu po pozitívnej profesiovej dráhe v rámci jednej profesie. Táto kariéra je častokrát podmienená povahou samotnej profesie. Mnohí autori vysoko vyzdvihujú

nutnosť hierarchického poriadku, ktorý sprevádza spoločenské hodnotenie výsledkov profesiovej činnosti záujemcu o profesiovú kariéru a spoločenské uznanie. Taktiež netreba zabudnúť ani na motiváciu jednotlivcov, ktorí sa zaujímajú o profesiovú kariéru. (Pichňa, 1980, s. 116)

Pri rozbere myšlienok ľudí v situácií profesionálnej voľby, niektorí odborníci hovoria o existencii tzv. kariérových stratégií. Ľudia, ktorí od plánov dospeli až k stratégiám, sa pokúšajú plánovať svoje napredovanie nielen z hľadiska momentálnej situácie a potrieb, ale aj z dlhodobého hľadiska.

Poznáme niekoľko typov tzv. kariérových stratégií:

1. Stratégia zameraná na získanie novej kvalifikácie.
2. Stratégia voľby takého miesta, ktoré by bolo odrazovým mostíkom k ďalšiemu miestu.
3. Stratégia vyplývajúca zo zásady vydaj zo seba všetko.
4. Stratégia začlenenia sa do partie, skupiny priateľov, známych, s ktorými mladý človek prežíva útrapy profesionálneho života a kvôli nim pristúpi aj na kompromisy.
5. Orientácia na vyhľadávanie riskantných pracovných situácií, ktoré človeka zocelia.
6. Stratégia dobrého pracovníka zameraného na vzťah ochranca - ochraňovaný.

(Bury, 1988, s. 47, 48)

Voľba povolania znamená pre človeka dôležitý krok v jeho živote, kde sa musí začať rozhodovať, čo chce v živote dosiahnuť a akú prácu by si predstavoval, ktorá by zabezpečila jeho potreby i potreby jeho rodiny.

Termín voľba povolania je úzko spätý s pojmom profesiová orientácia, kde existujú dva zásadne odlišné názory k jej obsahu:

1. vychádza z koncepcie, podľa ktorej profesiová orientácia je proces prebiehajúci vo vedomí voliacich si povolanie,
2. vychádza z koncepcie, že profesiová orientácia je súbor procesov pôsobenia na vedomie voliacich si povolanie. Spolu s Pichňom (1980, s. 47, 48) sa prikláňame k druhému názoru, keď: „*pod profesiovou orientáciou rozumieme sústavu pôsobenia spoločnosti na mladých ľudí v tom smere, aby pri voľbe povolania, prihliadajúc na svoje individuálne danosti a spoločenské potreby, volil takú alternatívu, ktorá predstavuje zhodu individuálneho spoločenského záujmu*“. Môžeme teda povedať, že sa nejedná

o priame pôsobenie pri bezprostrednej voľbe povolania, ale skôr o dlhodobé pôsobenie na mladých ľudí už od obdobia detstva. Potvrďuje to aj Baláž (In: Pichňa, 1980, s. 48), ktorý vo svojich výskumoch dospel k tomuto poradiu účinnosti zložiek pri voľbe povolania:

1. rodičia
2. masovokomunikačné prostriedky
3. škola
4. priatelia, známi, príbuzní
5. poradenské inštitúcie
6. spoločenské organizácie.

Podľa Skardala (In: Pichňa, 1980, s. 48), ide pri profesiovej orientácii o interakciu troch systémov - profesiového, rodinného a systému osobnosti. Diskusiu uzatvára Pichňa (1980, s. 48, 49) s názorom, že pri realizácii cieľov profesiovej orientácie ide o existenciu určitého spoločenského systému, ktorý môžeme charakterizovať ako špecifické zoskupenie elementov rodiny, školy, poradní, skupín, médií a pod.

Významným momentom v živote každého človeka je teda rozhodovanie o smere jeho budúcej pracovnej orientácie, ide teda o proces voľby profesie a povolania. Voľba profesie je dôležitý socializačný proces, ktorý je charakteristický interakciou s inými ľuďmi a inštitúciami, ktorí pomáhajú sprostredkovať informácie potrebné k rozhodnutiu o začlenení človeka do ľudskej práce, pretože dobrá voľba zamestnania automaticky znamená dobré ekonomické a sociálne postavenie a z hľadiska jednotlivca vedie k osobnému uspokojeniu a sebarealizácii. A preto hlavným zdrojom informácií a súčasne faktorom pôsobiacim na utváranie postojov môže byť rodina, škola, priatelia, masmédiá, poradenské a spoločenské inštitúcie a pod. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 224)

Stotožňujeme sa Pichňovým tvrdením, že: „*voľba povolania je rozhodovanie sa človeka pre jedno z viacerých možných povolaní podľa vlastného výberu. Výsledkom voľby je teda výber jedného povolania, resp. profesie, ktoré sa stane základom životnej dráhy človeka a základom jeho spoluúčasti pri vytváraní materiálnych alebo duchovných hodnôt na uspokojovanie potrieb spoločnosti.*“ (Pichňa, 1980, s. 44)

Rozlišujeme nasledovné elementy profesiovej orientácie:

1. Jednotlivec, ktorý je v tomto procese hlavným aktérom, formuje svoje stanovisko pomocou zhromažďovania informácií, ich vyhodnocovaním a utváraním si postojov k získaným poznatkom. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 224)

2. Rodina je jedným z najvýznamnejších faktorov voľby povolania. Je teda hlavným subsystémom spoločenského systému profesiovej orientácie. (Pichňa, 1980, s. 57)

Rodina ako primárna sociálna skupina poskytuje človeku prvú možnosť zoznámiť sa s rôznymi druhmi profesií a povolanií vo svete práce. Vďaka nej potom jedinec získava informácie o povolaniach a všeobecnú predstavu o obsahoch určitých profesií. Sledovaním postojov a vzťahov jednotlivých členov rodiny k povolaniam si jedinec vytvára svoje vlastné hodnotenia a stanoviská. Preto hodnotový systém rodiny, tradícia a ich profesijná orientácia sú hlavnými faktormi, ktoré pôsobia na utváranie postojov mládeže pri voľbe povolania. Taktiež ekonomické možnosti rodiny, stupeň prestíže ich sociálneho statusu patria medzi podstatné faktory, ktoré sa na voľbe vlastnej budúcej profesie a povolania významne podieľajú. Smery pôsobenia rodinného vplyvu môžu tiež nadobúdať rôzne formy. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 224) Stáva sa zdrojom informácií o povolaniach aj prostredníctvom starších súrodencov a ich profesií, častými návštevami rodiny s ľuďmi rozličných profesií, množstvom a druhom knižiek v domácnosti, druhom odoberaných časopisov a pod. (Pichňa, 1980, s. 58)

Myslíme si, že je chyba, keď rodičia častokrát považujú svoje deti za nezrelé, ktoré sa nevedia správne rozhodnúť v prípade stanovenia si svojich životných plánov a cieľov. Preto sa niekedy stáva, že povolanie si nevyberajú deti, ale ich rodičia, čo môže mať nasledovné podoby:

- a) presadzovanie tradície pokračovania rodinného povolania, kedy si dieťa môže zvoliť iba stupeň jeho kariéry, pričom, čím je povolanie preberané viacerými generáciami, tým je ich vplyv silnejší,
- b) zabránenie dieťaťu výber určitého druhu povolania,
- c) prisudzovanie povolania, kedy ide o extrémny prípad nátlaku rodiny. (Pichňa, 1980, s. 59)

3. Škola, podobne ako rodina, vo veľkej miere prispieva k utváraniu postojov k jednotlivým druhom profesií a povolanií. Toto formovanie postojov je na rozdiel od rodiny plánovitým, zámerným a spoločensky cieleným procesom. Taktiež popri škole môžu konkrétni učitelia svojím pôsobením motivovať študentov k výberu konkrétnej profesie. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 225) Považujeme ju za subsystém spoločenského systému profesiovej orientácie, ktorý sa spolupodieľa na realizácii cieľa systému v rozličných aspektoch. Škola informuje deti a mládež o profesiovej orientácii priamo, prostredníctvom výchovného poradcu a nepriamo, prostredníctvom vzájomného spoločenského styku žiakov. (Pichňa, 1980, s. 60-62)

4. Spoločenské uplatnenie jednotlivých profesií vo veľkej miere zvyšujú aj hromadné informačné prostriedky. Pretože masová komunikácia umožňuje sprostredkovať informácie aj v podobe zábavných programov, keď sa mladý človek stotožňuje s hlavným hrdinom a jeho činnosťou. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 225)

5. Neformálne skupiny vrstovníkov, priateľov a známych poskytujú informácie o jednotlivých profesiách špecifickým spôsobom. Tieto informácie sú veľmi vzdialené od spoločenskej stratégie profesií a povolání, od skutočnej reality na trhu práce a od samotnej pracovnej činnosti. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 225)

2.2.2 Voľba a formy partnerstva

Voľba partnera podľa nás predstavuje jednu z najdôležitejších životných stratégií, ktorá študujúcu mládež výrazne ovplyvňuje v okamihoch ďalšieho rozhodovania v živote.

V nukleárnej rodine podľa Parsonsa (In: Možný, 2008, s. 54) boli striktne oddelené mužské a ženské role. Muž pôsobil ako inštrumentálny vodca, ktorý sa uplatňoval aj mimo svoju rodinu v platenom zamestnaní, pomocou ktorého zabezpečoval rodine existenciu a snažil sa o čo možno najlepšie postavenie rodiny v tradičnej spoločnosti príslušnosťou k nejakej sociálnej triede. Žena predstavovala emocionálneho vodcu, ktorý v rodine vytváral citové bezpečie a príkladne sa o ňu staral.

Dnes sú oblasti kompetencií a povinností nejasné a pripadajú obom pohlaviam, (Karsten, 2006, s. 117, 118) čím dochádza k zblížovaniu rolových očakávaní pre obe pohlavia súčasne. (Možný, 2008, s. 131)

Vďaka právnej možnosti zrušenia manželstva, uľahčila spoločnosť všetkým párom situáciu, avšak na strane druhej ju sťažila pomocou znejasnenia kritérií výberu, a teda či sa majú pri výbere partnera riadiť rozumom alebo srdcom. V tomto prípade ide už o vec ich rozhodnutia na sobášnom trhu, v ktorom dochádza k stretávaniu a oceňovaniu párov, ktoré smerujú k manželstvu. Týmto priestorom prejde v určitom období života každý člen spoločnosti. (Možný, 2008, s. 117)

Aj dnes platí skutočnosť, že pre mládež znamená láska najdôležitejšiu podmienku vzniku partnerstva. (Karsten, 2006, s. 118) Pre Matouška (1993, s. 52) predstavuje táto podmienka pojem zamilovanosti, ktorý označuje za stav vedomia, v ktorom sme partnerom fascinovaní a častokrát si ho zidealizujeme. Spomínaný stav trvá zopár mesiacov a následne prechádza do stavu triezveho vedomia, v ktorom sa nachádzajú skôr muži ako ženy. Vo všeobecnosti sa mylne predpokladá, že zamilovanosť bude trvať celé manželstvo, pretože v opačnom prípade by sa tým mohla ohroziť ilúzia modernej spoločnosti.

Teória sociálnej zmeny vychádza z predpokladu, že protiklady sa priťahujú, čím sa opiera o Winchov model komplementarity. Vo všeobecnosti si muži a ženy hľadajú partnerov, ktorý im zabezpečí maximálne uspokojenie ich potrieb. Táto teória však nebola nikdy potvrdená. Naopak sa domnievame, že ľudia sú priťahovaní k partnerom opačného pohlavia skôr podobných ako protikladných charakteristík. (In: Možný, 2008, s. 119) Môžeme len súhlasiť s názorom, že obvykle sa berú ľudia s podobnými sociálnymi a psychologickými charakteristikami. Podobne pri voľbe partnera dávajú prednosť človeku rovnakej rasy, sociálnej vrstvy, náboženstva a ďalších ukazovateľov, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že homogénne manželstvá sú štatisticky úspešnejšie. (Matoušek, 1993, s. 51)

Ako hovorí Karsten (2006, s. 119, preklad autorky): „*mužov zaujíma pri výbere partnerky predovšetkým jej telesná príťažlivosť a pre ženy je dôležitejší socioekonomický status budúceho partnera, jeho osobnosť, výkonnosť a inteligencia*“. Preto súhlasíme s názorom, že strata manžela spôsobuje žene sociálny úpadok a finančnú krízu.

V súčasnosti môžeme pozorovať, že v pomerne veľkej miere poklesla úloha rodičov pri voľbe životného partnera svojich detí, neboli však z tohto procesu úplne vytlačení. (Alan, 1989, s. 283) Taktiež sa už dnes nevyžaduje súhlas rodičov s manželstvom ich syna alebo dcéry, ostáva to však dobrým znakom koordinácie ich manželstiev. (Matoušek, 1993, s. 51) My však stále považujeme za morálne zodpovedné a zároveň tradičné povolenie od rodičov vziať si ich dcéru.

Možný (2008, s. 130) potvrdzuje, že orientačná rodina robí priamy nátlak na výber partnera svojho dieťaťa v dvoch rovinách:

- ako manipuláciu zo strany rodičov, ktorá vyplýva z ich autority,
- ako nepriamy vplyv rodičov, ktorí svojimi hodnotami a postojmi vplývajú na výberové konanie svojich detí.

Súhlasíme s druhou rovinou vplyvu spolu s názorom Vymětalovej (2000, s. 111), ktorá hovorí, že orientačná rodina spolu s prostredím, ktoré vytvárajú rodičia, dôležitým spôsobom formujú budúce postoje a názory mladých ľudí a výrazne ovplyvňujú aj výber ich životných partnerov.

Možný (2008, s. 130-135) určuje nasledovné socio-kultúrne determinanty pri voľbe partnera:

Susedstvo a teritoriálna blízkosť

Mnoho mladých ľudí si nachádza svojho životného partnera v blízkosti pár kilometrov od svojho bydliska. U ľudí, ktorí dochádzajú do práce alebo do školy, sa táto pravdepodobnosť znižuje.

Veková homogamia

V tradičnej spoločnosti bol dobre známy určitý vekový rozdiel v partnerskom vzťahu, kde je muž o pár rokov starší než žena. (Vymětalová, 2000, s. 117) Tým, že sa vytratila rodičovská kontrola nad voľbou partnera, tým, že vzrástla vzdelanosť žien a rozšírilo sa vysokoškolské vzdelanie, znížil sa aj vekový rozdiel v partnerskom vzťahu. Určitý vekový rozdiel so starším mužom v páre je v súčasnosti stále normálnym a bežným javom. (Možný, 2008, s. 131)

Myslíme si, že istý vekový rozdiel medzi mužmi a ženami by mal existovať, nakoľko ženy mentálne a fyzicky dospievajú skôr ako muži, čím by sa nachádzali približne na rovnakom stupni svojho vývoja.

Etnická a rasová homogamia

Existujú tu určité sociálne limity, ktoré vplyvajú na slobodnú individuálnu voľbu. V niektorých štátoch sveta sú rasovo zmiešané obrady jednoducho zakázané zákonom. (Možný, 2008, s. 132)

Náboženská heterogamia

Vo vyspelých štátoch sveta postupne klesá náboženská homogamia, ale zároveň je pozorne sledovaná jej odlišnosť. (Možný, 2008, s. 134)

Vzdelanostná a triedna homogamia

V súčasnosti sa zvyšuje triedna heterogamia tým, že vysokoškolské vzdelanie otvára možnosti všetkým študentom a sociálne postavenie prestáva byť závislé od zdedeného kapitálu. Napriek tomu vzniká nová homogamia tým, že inteligencia je značne dedičná. (Možný, 2008, s. 134, 135) Súhlasíme s názorom Možného (2008, s. 100), že najväčšia homogamia je v najnižšej a najvyššej triede a existuje vysoká pravdepodobnosť, že sa zoberú ľudia s rovnakým vzdelaním, než by mal byť výber čisto náhodný. Domnievame sa, že v strednej triede je homogamia najnižšia.

Ďalším faktorom, ktorý ovplyvňuje výber partnera, je **socio-ekonomický status** orientačnej rodiny, za ktorý sa podľa autorky Geckovej (In: Kunák, 2007, s. 79) pokladá finančné zabezpečenie rodiny, vzdelanie, kultúra, prestíž, moc a sociálna pozícia rodiny v spoločnosti. Podľa Kunáka (2007, s. 79) existuje pojem sociálny status, ktorý zahŕňa vzdelanie a zamestnanie rodičov alebo profesiu a jej prestíž. Spolu s Možným (2008, s. 103, 104) nás zaujíma fakt, či rodina, do ktorej sa človek rodí, ovplyvňuje jeho budúce zaradenie do triedy, ktorá určuje a obmedzuje jeho životné šance.

Manželia Kratochvíľoví (In: Matoušek, 1993, s. 52) zdôrazňujú nasledovné očakávania voči manželskému partnerovi:

Očakávania žien sú:

- Sadnúť si a porozprávať – Žena očakáva, že muž ju bude počúvať a zverovať sa jej.
- Duševné porozumenie – Žena túži s mužom zdieľať svoje vnútorné pocity.
- Vycítiť, čo žena potrebuje – Žena čaká, že muž vycíti jej potreby, na ktoré bude reagovať a ocení, čo pre rodinu robí.
- Vyjadrovať lásku celým životom – Žena od muža očakáva stále prejavy jeho lásky.

Na tomto mieste by sme chceli doplniť jedno očakávanie žien, ktoré spočíva v tom, že žena očakáva pomoc s domácnosťou a deťmi od muža.

Očakávania mužov sú:

- Uvarené a upratané – Muž očakáva, že mu žena zabezpečí všetky jeho potreby.
- Nezaťažovať s problémami - Muž očakáva, že nebude zaťažovaný s problémami v rodine.
- Sex kedykoľvek sa mi chce – Muž je pánom v sexe a nepočíta s odmietnutím.
- Stály obdiv – Muž očakáva, že žena ho bude neustále obdivovať doma aj v práci.

Podľa Tamášovej (2007, s. 59) existujú nasledovné požiadavky na partnera:

- partner, ktorému môžem plne dôverovať a zverovať sa mu s problémami,
- pracujúca osoba,
- osoba, ktorá realizuje svoje túžby,
- partner v pohlavnom styku,
- partner na oddych,
- otec alebo matka svojich detí.

Významnú úlohu pri voľbe partnera hrajú osobnostné vlastnosti človeka, opierajúce sa o emocionálne a intelektuálne predpoklady, o poznanie seba a svojho partnera. (Tamášová, 2007, s. 59) Vzniká tu otázka, do akej miery je tento vplyv samostatný alebo potlačený inými faktormi ako je vzdelanie, sociálne postavenie a rodinné prostredie. (Vymětalová, 2000, s. 113) Môžeme tu konštatovať, že vlastnosti životného partnera veľmi úzko súvisia so socio-demografickými charakteristikami každého človeka, akými je vek, sociálne postavenie a ekonomická situácia. (Vymětalová, 2000, s. 100) Vychádzame z výsledkov českého prieskumu o partnerských vzťahoch, keď tvrdíme, že mladí ľudia najväčšiu dôležitosť prikladajú takým vlastnostiam partnera, ktoré preferujú zodpovedný prístup k manželstvu aj k rodine. Tieto vlastnosti môžeme podľa Vymětalovej považovať za základ modernej vízie ideálneho životného partnera. (Vymětalová, 2000, s. 101)

V modernej svetovej spoločnosti existuje veľké množstvo foriem partnerstiev mužov a žien od heterosexuálnych až po homosexuálne. Medzi najčastejšie heterosexuálne partnerstvá patria manželstvo, kohabitácia a nový, spoločnosťou označovaný termín žitia, tzv. singles, čo predstavuje samostatné dobrovoľné žitie muža alebo ženy v jednej domácnosti. My sa však v nasledujúcej podkapitole zameriavame na porovnanie dvoch, momentálne najrozšírenejších foriem partnerstva a to manželstva a kohabitácie.

Ako prvý typ spolužitia s partnerom uvádzame charakteristiku manželstva:

V Slovenskej republike manželstvo definujeme podľa § 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o vzniku manželstva ako: „*zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom*“. V každej spoločnosti je manželstvo regulované sociálnymi normami, vzormi a predpismi. (Sopóci, 2000, s. 21) Uzatvára sa na základe dobrovoľného rozhodnutia muža a ženy vytvoriť pevné a trvalé spoločenstvo pred štátom alebo cirkvou. (Tamášová, 2000, s. 53)

Stanovenie najlepšieho veku na realizáciu ktorejkoľvek životnej stratégie je pre človeka subjektívna záležitosť, ktorá závisí od mnohých okolností. Sobáš sa všeobecne považuje za jednu z najdôležitejších stratégií v živote každého človeka. Pre každý pár mladých ľudí existuje odlišný najlepší čas pre rozhodnutie vstúpiť do manželstva. Partnerom záleží najmä na druhu a prestíži povolania a na bytových podmienkach. V spoločnosti jestvuje horná veková hranica založenia si rodiny, ktorá je odlišná u mužov a žien. Medzi ženami je limitovaná biologicky a súvisí s možnosťou narodenia dieťaťa. V 90. rokoch zaznamenávame pokles sobášnosti, ktorý sa vysvetľuje tým, že mnoho mladých ľudí odkladá manželstvo na neskoršiu dobu po splnení si svojich životných cieľov, ktorými častokrát býva ukončenie vysokoškolského vzdelania a budovanie kariéry, ale aj vytvorenie si čo najlepších bytových podmienok. (Kučera, 2000, s. 61)

Tamášová (2000, s. 60) konštatuje, že: „*vzájomná láska je základom úspechu v manželstve*“. Človek sa pritom opiera o poznanie svojho partnera, taktiež aj seba samého, pričom prijíma city svojho partnera a zároveň nimi obdarováva. Dôležitým činiteľom pre úspešné manželstvo je aj empatia a vzájomná dohoda. Hlavnou podmienkou pre dosiahnutie šťastia v manželstve je plniť ciele manželstva, ktoré spočívajú v uspokojovaní svojich aj partnerových, najmä citových potrieb ako je láska, dôvera, intímnosť a pod. (Tamášová, 2000, s. 60, 61)

Podľa Tamášovej (2000, s. 57) musí byť dvojica, ktorá chce vstúpiť do manželstva, zrelá z nasledovných hľadísk:

- fyzicky, teda dosiahnutie stupňa biologického vývoja človeka,
- psychicky, teda stupeň duševnej, citovej a spoločenskej vyspelosti,
- sociálne, teda stupeň samostatnosti partnerov v živote.

Na rozdelenie úloh v manželstve vplývajú rôzne vzory a zvyky pochádzajúce z orientačných rodín obidvoch manželov. Medzi pozitívne postoje k partnerovi patria akceptácia, spolupráca, uznávanie slobody konania a rešpektovanie práv v rodine, ktoré sa považujú za podmienku rovnoprávneho usporiadania manželstva. Základnú zásadu medzi manželmi predstavuje rovnoprávnosť muža a ženy, čo znamená, že obidvaja majú rovnaké práva a povinnosti v manželstve. K tejto zásade rovnoprávnosti došlo s prechodom na nové role muža a ženy, kedy môžeme pozorovať zmenu v štruktúre rodiny. (Tamášová, 2000, s. 61, 64, 65)

Na záver, z výsledkov českého prieskumu o postojoch k manželstvu a rodičovstvu, môžeme konštatovať, že pre mládež zaberá manželstvo stále výsadné postavenie a je najčastejšie preferovanou možnosťou spolužitia partnerov. Hlavnou podmienkou vstupu do manželstva sa stále považuje láska a silný citový vzťah. (Hamplová, 2000, s. 70, 78)

Ako ďalšiu formu partnerstva ponúkame nový typ spolužitia – kohabitáciu:

Za jednu z najrozšírenejších foriem partnerstva sa dnes považuje kohabitácia, ktorú najčastejšie chápeme ako: „*spolužitie dvoch jedincov opačného pohlavia vo zväzku podobnému manželstvu bez formálneho uzavretia sobášu*“. (Maříková et al., 1996, s. 1190)

V 60. a 70. rokoch sa vo vyspelých západných krajinách začala šíriť kohabitácia najmä z vysokoškolských kruhov. (Hamplová, 2000, s. 70)

Hamplová (2000, s. 68) vysvetľuje kohabitáciu dvomi spôsobmi:

- ako skúšku pred skutočným manželstvom, ktorá predstavuje istú formu chodenia a spoznávania sa,
- ako celoživotný spôsob spolužitia s partnerom, ktorý je protikladom k manželstvu.

Súhlasíme s Giddensovým (1999, s. 179) tvrdením, že aj pre mládež sa stáva kohabitácia skúšobným obdobím pred vstupom do manželského zväzku. Väčšinou pritom nejde o plánované rozhodnutie, ale také, ktoré postupne vyplynie zo samotného vzťahu. Dvojica partnerov trávi svoj voľný čas čoraz častejšie v bydlisku toho druhého, až nakoniec dospejú k rozhodnutiu, bývať v spoločnej domácnosti, kde si však naďalej ponechávajú oddelené financie. Predpokladom tohto spolužitia dvoch partnerov je predstava svadby, ktorá nemusí byť práve s momentálnym partnerom. Mnoho mladých ľudí pokladá kohabitáciu za určité „*manželstvo na skúšku*“, v ktorom si ľudia dopredu vyskúšajú charakter ich budúceho manželstva.

Stotožňujeme sa s Hamplovou (2000, s. 68), ktorá rozlišuje 4 druhy partnerského spolužitia:

- žiť sám bez partnera (singles),
- žiť s partnerom bez sobášu (kohabitácia),
- žiť s partnerom „na skúšku“ a neskôr s ním vstúpiť do manželstva,
- vstúpiť do manželstva bez predchádzajúceho života „na skúšku“.

Výber najlepšej možnosti spôsobu spolužitia s partnerom závisí najmä na hĺbke náboženského presvedčenia osobnosti, na jeho povahe a pôvode rodiny. Mohli by sme predpokladať, že svadbe bez predchádzajúceho života na skúšku dávajú skôr prednosť veriaci, morálni a najmä zodpovední ľudia. Naopak kohabitáciu uprednostňujú viac rozhodnejší ľudia kvôli vidine ľahkého rozchodu. Ľudia, ktorí preferujú celoživotnú kohabitáciu, oceňujú na nej hlavne jej nezávislosť, zatiaľ čo ľudia, ktorí ju vnímajú iba ako prechodný stav, dúfajú, že lepšie spoznajú svojho budúceho manžela a vyskúšajú si vážnosť ich vzťahu. (Hamplová, 2000, s. 69)

Na vznik kohabitácií výrazne pôsobia aj socio-ekonomické a socio-kultúrne ukazovatele. Medzi socio-ekonomické ukazovatele patrí hlavne vzájomná ekonomická nezávislosť obidvoch partnerov, ktorá vplýva na ich slobodné rozhodovanie. Medzi socio-kultúrne ukazovatele zaraďujeme vzdelanostnú, religióznu a národnostnú štruktúru obyvateľstva. (Mládek, 2003, s. 18, 19)

V súvislosti s týmito ukazovateľmi, zaznamenali zahraničné pramene priamy vzťah medzi úrovňou vzdelania žien a intenzitou kohabitácií, kde sa vysokoškolačky oveľa ľahšie rozhodujú pre kohabitáciu ako ženy s nižším vzdelaním. Do istej miery je to spôsobené tým, že vzdelané ženy majú istú výhodu v podobe ekonomickej nezávislosti. (Lapierre, In: Mládek, 2003, s. 19).

Na záver sa stotožňujeme s Hamplovou (2000, s. 68, preklad autorky) definíciou, že mladí ľudia chápu kohabitáciu: „skôr ako prechodný stav „chodenia“ pred manželstvom a celoživotné nezobášané manželstvo nepredstavuje príliš rozšírený ideál.“

Citácia z úvodu českej knihy o predstavách mládeže o manželstve a rodičovstve uzatvára túto časť kapitoly so slovami (Fialová et al., 2000, s. 5, preklad autorky), že: „pre väčšinu našich mladých ľudí však zostáva úspešné manželstvo a rodina základom ich životného uspokojenia a šťastia, stredom ich životnej dráhy a dôležitým sociálnym a zvlášť citovým a morálnym zázemím.“

3 Práca, motivácia a kvalifikácia

Práca predstavuje pre mladého vzdelaného človeka jeden z najvýznamnejších životných cieľov, ktoré si vo svojom živote vytýčil a spolu s ktorými mu zabezpečia všetky jeho životné potreby.

3.1 Vymedzenie pojmu práca a jej význam pre človeka

Práca predstavuje pre moderného človeka základnú podmienku jeho existencie v spoločnosti. V súčasnosti ju študuje mnoho vedných odborov, od technických cez prírodné až po humanitné, pričom jej rozdielne definície vyplývajú z konkrétnych odborov. Sociológia nie je výnimkou a prácu skúma zo spoločenského hľadiska. Vo filozofii je práca najčastejšie chápaná ako: „*vedomá činnosť človeka zameraná na vytváranie určitých hodnôt.*“ (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 204, preklad autorky)

My sa však stotožňujeme s Pichňom (1978, s. 77), ktorý hovorí, že práca je cieľavedomá, spoločensky podmienená činnosť ľudí, ktorou sa prostredníctvom účasti ľudí v spoločenskom systéme práce v zamestnaní alebo prostredníctvom ich individuálnej účasti dosahuje uspokojovanie potrieb spoločnosti.

Samotná práca patrí medzi najcharakteristickejšie rysy človeka a zároveň na popredné miesta v ich hodnotovom rebríčku. Je spoločenskou činnosťou človeka, čím jej prislúcha určitá spoločenská významnosť, hodnota, keď človek odovzdáva výsledky svojej práce spoločnosti. (Pichňa, 1978, s. 69)

Môžeme povedať, že v súčasnosti práca patrí medzi základné životné potreby a ciele mladých ľudí. Pripisuje sa jej veľký význam pri uspokojovaní mnohých, nielen základných potrieb. Ide hlavne o zabezpečenie prežitia v súčasnej spoločnosti prostredníctvom potravy, osobnú sebarealizáciu, zabezpečenie spoločenského postavenia a mnohé ďalšie.

Práca plní rôzne materiálne, sociálne a sebarealizačné aspekty v živote človeka. Za jeden z najvýznamnejších aspektov práce sa považuje sociálny aspekt, ktorý dáva príležitosť získať úctu, spoločenské postavenie, pocit významnosti a dôležitosti pre spoločnosť. Práve tento aspekt má veľkú motivačnú váhu, ktorá je vysoko nad ostatnými primárnymi motivačnými faktormi. Súvisí to najmä s normami a hodnotami spoločnosti, ktorá vyžaduje rešpektovanie noriem aj v pracovnej oblasti. Znamená to, že každý jedinec

má pracovať podľa svojich schopností tam, kde je pre spoločnosť najužitočnejší. (Kollárik, 1983, s. 139, 140)

V sociologickom chápaní práce dochádza k rozširovaniu jej zmyslu pre človeka, kedy má práca kultúrne, sociálne, psychologické a iné funkcie. Vidíme tu reálny trend súčasného sociálno-ekonomického vývoja, v ktorom dochádza k postupnému zblížovaniu sveta práce a sveta mimo práce z pohľadu jedinca. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 217)

Práca znamená pre súčasného človeka významné miesto jednak vďaka svojmu rozsahu a jednak samotným poslaním vo vzťahu k spoločnosti a ku každému jednotlivcovi. Kvalifikujeme ju ako hlavnú činnosť, v ktorej človek strávi veľkú časť svojho života, venuje jej mnoho času, často i svoje osobné voľno, vynakladá veľkú námahu, prekonáva ťažkosti a problémy s ňou spojené. (Kollárik, 1983, 138)

V súvislosti s dynamicky sa meniacimi podmienkami spoločenského života je potrebné zamyslieť sa nad významom ľudskej práce z hľadiska spoločenského, ale aj z hľadiska individuálneho. Zmysel, ktorý je ľudskej práci spoločnosťou prikladaný, vo veľkej miere ovplyvňuje aj všetky ostatné oblasti života spoločnosti. (Nový, Surynek a kol., 2006, s. 210)

Podľa nášho názoru existujú nasledujúce významy práce pre človeka:

1. Práca je zdrojom príjmov pre človeka.
2. Uspokojuje životné potreby človeka.
3. Poskytuje človeku seberealizáciu.
4. Je zdrojom aktivity človeka.
5. Je tvorcom jeho denného režimu.
6. Je zdrojom osobných kontaktov človeka.
7. Je zdrojom jeho vlastnej identity.

3.2 Motivácia k práci a jej druhy

Vychádzame zo základného ponímania ľudskej práce, pracovného procesu, ktorý definoval Karol Marx (In: Jurovský, 1980, 163) ako: „*účelnú činnosť, smerujúcu k tvorbe úžitkových hodnôt, k privlastneniu si toho, čo je dané prírodou, k uspokojovaniu ľudských potrieb.*“

Pojmy, ako motivácia a motív, sú v súčasnej spoločnosti veľmi aktuálne a žiadané. Zameriavajú sa na hľadanie príčin konania, zdroje a podnety správania. Motivácia úzko súvisí s dynamickou zložkou osobnosti a motív možno pokladať za hlavný zdroj ľudskej

aktivity, pohnútku, príčinu konania, pričom v sebe spája princíp aktivácie a regulácie správania. (Homola a kol., In: Kollárik, 1983, s. 136)

Zo psychologického hľadiska je motivácia známa ako chcenie, vôľa, snaha, snaženie, úsilie, želanie, záujmy a pod. Za motiváciu k práci považujeme tie vnútorné deje individua, ktoré ho vedú k tomu, že na prácu ako spoločenskú skutočnosť reaguje, rozvíja v sebe určité špecifické činnosti a tým si k nej vypracováva svoje osobné stanovisko a hodnotenie. (Jurovský, 1980, s. 162, 163)

Poľský psychológ F. Krzykalu (In: Jurovský, 1980, 163) definuje motiváciu k práci ako: „*dôvod, resp. podnet alebo príčinu nejakého spôsobu konania, ktorý povzbudzuje človeka k určitej, na cieľ zameranej, spoločensky významnej činnosti.*“

Práca zameraná na cieľ a užitočná pre jednotlivca a spoločnosť je najmocnejším prostriedkom rozvoja schopností a nadobúdania pracovných návykov, spôsobilostí a vedomostí. (Jurovský, 1980, s. 168) Cieľ konania pritom nemusí byť totožný s motívom konania, pretože motívov k dosiahnutiu určitého cieľa môže byť viacero. Motivácia dáva podnet na vznik určitej činnosti, zaisťuje pokračovanie tejto činnosti a dáva jej určitý smer. Z motivácie potom vyplýva motivované chovanie, ktoré je zamerané na splnenie určitého cieľa. Vychádza z potreby, zameriava sa na cieľ a je ovplyvňované vnútornou pohnútkou, ktorá v sebe obsahuje žiaduce ciele činnosti. Môžeme tu vidieť, že jasná predstava cieľa činnosti je dôležitým predpokladom pre vznik motivovaného konania. Motivácia však nezahŕňa iba zameranie, ale je tu taktiež dôležitá sila motivácie, ktorá sa meria tým, akú prekážku je človek ochotný prekonať, aby dosiahol určitého cieľa. (Bureš, 1967, s. 90, 91)

Dôležitou otázkou sa stáva, aký je vzťah človeka k práci, čo tento vzťah formuje, ovplyvňuje a podmieňuje. So zmenou postavenia práce v hodnotovom systéme človeka sa mení aj štruktúra jeho motivačných faktorov, zdrojov a ich hierarchia. Môžeme rozlišovať istú hierarchiu utvárania vzťahu k práci a k jej zložkám, kde predovšetkým ide o vzťah k práci ako k hlavnej činnosti dospelého človeka. Základ tvorí postavenie práce v hodnotovom systéme človeka, aké miesto a význam jej sám určuje, pričom hlavným záujmom spoločnosti je, aby každý jej člen dával prácu na čo možno najvyššie miesto v jeho hodnotovom rebríčku a aby jeho vzťah k nej bol vysoko pozitívny. Je dokázané, že ľudia s pozitívnym vzťahom k práci dosahujú vyšší stupeň uspokojenia z práce, než ľudia s negatívnym vzťahom k práci. Vzťah k práci sa pestuje v priebehu celého individuálneho vývinu jednotlivca, pričom sa v ňom premietajú vplyvy dedičnosti, výchovy, prostredia, správania sa dospelých, ktorých postoje sú významným faktorom stvárnenia vzťahu k práci u mladého človeka. Môžeme teda konštatovať, že miesto práce v hodnotovom rebríčku

človeka v spoločnosti je prejavom jeho adaptácie na sociálne podmienky. Konkrétnu formu môžeme vidieť pri utváraní vzťahu k vykonávanému povolaniu. Spájajú sa tu už charakteristiky určitého povolania a jeho výkonu v konkrétnych podmienkach. (Kollárik, 1983, s. 139, 140)

Rozlišujeme tri typy motivácií:

1. sociálna
2. osobnostná a
3. motivácia platom.

Najčastejším druhom motivácie je v súčasnosti motivácia platom, pretože peniaze sú jediným faktorom, kvôli ktorému sú ľudia ochotní podávať čo najlepšie výkony. Z toho vyplýva, že finančná odmena je rozhodujúcim regulatívom výkonnosti pracovníkov. Môžeme teda povedať, že plat ako motivačný faktor si zachováva svoje dominantné postavenie aj v súčasnosti. Peniaze slúžia ako univerzálny prostriedok na uspokojovanie mnohých potrieb, čím budú mať v spoločnosti vždy motivačnú hodnotu a význam. (Kollárik, 1983, s. 143)

Nás zaujíma predovšetkým osobnostná motivácia, ktorá zahŕňa sekundárne potreby ako sú potreba seberealizácie, seba uplatnenia, ocenenia, presadenia sa a pod. Tento typ motivácie vychádza z predpokladu, že pracujúci človek považuje prácu za miesto osobného uplatnenia sa, za miesto, kde má možnosť získať osobnú prestíž, uplatniť svoje schopnosti a predpoklady. Človek má potrebu pracovať nielen preto, aby si zabezpečil živobytie, ale aj preto, aby sa uplatnil, seberealizoval v spoločnosti, aby ho ocenili druhí a pod. Všeobecne platí, že človek si uspokojuje vyššie potreby až po uspokojení nižších, základných potrieb. S vytvorením nových foriem vzťahu človeka k práci sa vytvorili podmienky pre osobný rozvoj človeka, a tým aj pre aktivizáciu osobnostných, vyšších potrieb. (Kollárik, 1983, s. 147)

Všetky tri druhy motivácie, a to sociálna, osobnostná a motivácia platom, sa stávajú súčasťou celkového súboru motivačných faktorov, pri ktorom môžeme hovoriť o motivácii celkovým systémom práce s ľuďmi. (Kollárik, 1983, s. 148)

3.3 Problém vzdelanosti a uplatnenia vysokoškolákov v spoločnosti, strata váhy diplomov

Existuje mnoho označení spoločnosti, ktorej hlavným predmetom je vzdelanie. Ide o pojmy ako je vzdelanostná spoločnosť, spoločnosť vedenia, či znalostná spoločnosť.

(Tvrdý, 2008, s. 5) Obyčajne sa považuje za vzdelanostnú spoločnosť taká, ktorá vykazuje vysoký podiel vysokoškolákov v populácii. (Tvrdý, 2008, s. 66)

V minulosti bola vzdelanostná spoločnosť označovaná za meritokratickú, kde postavenie každého bolo dané výškou jeho výkonu, čo znamenalo, že tí najlepší študenti mali zastávať tie najlepšie pracovné pozície v spoločnosti. (Keller, Tvrdý, 2008, s. 37) Táto myšlienka je v súčasnej dobe nepredstaviteľná, pretože na vzdelanie pôsobí mnoho iných faktorov, a to rodina, priatelia, sociálne postavenie, konexie, známosti a pod.

Približne od polovice sedemdesiatych rokov 20. storočia dochádza k výrazným posunom v charaktere a fungovaní vyspelých spoločností. Riešením všetkých problémov súčasnej spoločnosti sa má stať práve vzdelanostná spoločnosť, kde vzdelanie poslúži ako staronová stratégia úniku pred hroziacim individuálnym prepacom. Vzdelanie, ktoré kedysi slúžilo ako opora skupiny, sa postupne premieňa na akúsi individuálnu poistku. (Keller, Tvrdý, 2008, s. 41)

V novej spoločnosti nejde tak ani o samotné vzdelanie a už vôbec nie o spoločnosť, ide skôr o núdzovú stratégiu individuálnej záchrany v situácii, kedy všetky poistky udržania sociálneho statusu sú vyradované a prestávajú fungovať.

Stotožňujeme sa s autormi, ktorí tvrdia, že každý člen spoločnosti má nakladať so svojím vzdelaním najlepšie ako len vie. Spoločnosť sa má skladať z nezávislých jednotlivcov, z ktorých každý nakladá so svojím vzdelaním samostatne s čo možno najlepším využitím svojich vedomostí, ktoré sa snaží neustále zhodnocovať. (Keller, Tvrdý, 2008, s. 42)

V súčasnej industriálnej spoločnosti masová nezamestnanosť úplne zmenila situáciu vo vzdelávacom systéme. Začala siahať aj do takých odborov, ktoré by mali zabezpečiť okamžité uplatnenie sa na trhu práce ako sú napr. medicína, právo, technické odbory, ekonómia, odborné vzdelanie a pod. Tieto odbory následne strácajú na význame a študenti si začínajú klásť otázku, či im vysokoškolské vzdelanie zabezpečí aj kvalifikovanú prácu v príslušnom odbore. (Beck, 2004, s. 238)

Súhlasíme s názorom Becka (2004, s. 246), že diplomy neznameniajú automaticky nájdenie si kvalifikovanej práce, ale iba ukazujú cestu, akou sa majú poberať, keď takú prácu chcú získať. Predpokladom pre vstup do sveta práce je dnes mať ukončené aspoň jedno odborné vzdelanie, pretože výučný list, maturita alebo vysokoškolský diplom sa stávajú akousi „vstupenkou“ do sveta práce a kto ju nemá, je vytlačovaný na okraj, pretože nároky na prácu mladých sa zvyšujú.

V starých časoch mal vysokoškolský diplom určitú váhu. Absolvent vysokej školy nemal po jej ukončení žiadny problém nájsť si prácu, dokonca si mohol aj vybrať. V súčasnosti sa situácia podstatne zmenila. Nájdenie si dobrej práce je dnes ponechané na schopnosti a šikovnosti mladého človeka. V minulosti sa personálne agentúry predbiehali, aby získali absolventa vysokej školy. Naproti tomu dnes si môžu vybrať z pomedzi tisíce uchádzačov o prácu. (Beck, 2004, s. 245) Ešte donedávna sa verilo, že absolvovanie vysokej školy človeku zaručuje prístup k dobre platenej práci a výhodným pracovným miestam a naopak, ten, kto vzdelanie nemá, čaká ho na trhu práce iba druhoradá práca. Táto predstava sa v súčasnej dobe postupne vytráca. (Keller, Tvrđý, 2008, s. 51)

Na vysokých školách a univerzitách sa situácia podstatne zmenila. Tzv. „predrozdeľovanie šancí“ znamená, že študenti už dlhodobo neplánujú svoju kariéru. Kríza na trhu práce pre nich neznamená stratu povolania, ale istoty, že získajú dobre platené zamestnanie. Dlhodobé plánovanie je nahradzované prechodným plánovaním. Znamená to, že študenti sa nezaujímajú o samotné vzdelanie, ale len o formálny diplom, ktorý predchádza nezamestnanosti. Diplom síce nesľubuje nájdenie si zamestnania, ale stále je ešte predpokladom pred odvrátením nezamestnanosti. So strachom z nezamestnanosti a so žiadnou vyhliadkou kariéry študujú dnes mladí ľudia na vysokých školách a univerzitách. (Beck, 2004, s. 248)

Mnohí absolventi vysokých škôl častokrát narážajú na zavreté dvere v systéme zamestnania a dokonca to aj behom štúdia na vysokej škole tušia, a preto je tu na mieste otázka, či je vzdelanie vôbec potrebné k nájdeniu si dobre platenej práce. Znamená to, že základný zmysel profesijne orientovaného vzdelávania je ohrozovaný a ničeny vonkajšími dopadmi na trhu práce. Aby sa mladí ľudia vyhli nezamestnanosti, zostávajú dlhšie na školách a pokračujú v doplňovacom štúdiu. Čím dlhšie však zostávajú na školách, tým sa im vzdelanie javí viac ako plytvanie časom. Niektorí z nich nachádzajú v sebe novú chuť učiť sa. Školy sa tak stávajú akýmisi čakárňami, ktoré už neplnia úlohy v oblasti profesijnej kvalifikácie, čím trpí autorita učiteľov a učebné plány sa stávajú nereálnymi. (Beck, 2004, s. 238)

Ako Bauman (In: Keller, Tvrđý, 2008, s. 41, preklad autorky) povedal: „*Univerzity sú zariadenia, ktoré umožňujú novo prichádzajúcim o pár rokov odsunúť okamžik pravdy, ktorý nastane tvárou v tvár tvrdej realite pracovného trhu.*“

Z uvedeného vyplýva, že škola sa stáva určitou poistkou pred nezamestnanosťou a vzdelanie už negarantuje vzostup v rámci sociálneho statusu. (Keller, Tvrđý, 2008, s. 16)

Ako už vieme, osvedčenie o dosiahnutom vzdelaní, t. j. diplom, je dôležitým faktorom pri hľadaní práce. Avšak nesmieme zabúdať ani na závislosť od rodinných a priateľských vzťahov. Tieto rodinné stratégie zhodnotenia diplomov sú od začiatku na trhu práce a ich význam a formy sa líšia podľa sociálnej príslušnosti absolventov vysokých škôl. (Bouffartigue, In: Keller, Tvrдый, 2008, s. 37)

Vzdelanie stále produkuje sociálnu nerovnosť, i keď empirické výskumy znížili pravdepodobnosť, že vysokoškolský diplom otvára aj možnosť k vyššiemu sociálnemu statusu. V súčasnosti už diplom nestačí na to, aby si človek zabezpečil dobré postavenie ako v práci, tak aj v spoločnosti. (Beck, 2004, s. 244)

Podľa nášho názoru pre zamestnávateľov už nie je dôležitý diplom, ale získané skúsenosti v odbore, rôzne školenia a kurzy, certifikáty, jazykové schopnosti, štátnice z jazykov a pod. Kto má aj takéto skúsenosti, je pri prijímacom pohovore do práce uprednostňovaný. Je to zarážajúce, keď človek študuje, aby sa dokázal lepšie zamestnať a diplom už zamestnávateľom nestačí, pretože ho má skoro každý. Je to spôsobené najmä tým, že na trhu práce celkovo nie je poskytnutý dostatočný počet pracovných miest pre absolventov všetkých druhov a stupňov škôl.

V súčasnosti rastie tlak na to, aby vzdelaný človek dokazoval svoje kvality aj niečím iným, než dosiahnutím formálne uznaného diplomu ako mnohí ďalší. Od vzdelania sa začína vyžadovať praktický prínos a použiteľnosť na trhu práce. Zmysel vzdelania bol odjakživa v tom, že umožňuje jednotlivcom flexibilne sa prispôbovať nepredvídateľným zmenám a stále novým požiadavkám sveta práce. (Keller, Tvrдый, 2008, s. 43)

Sociológovia a ekonómovia veľakrát dokazujú, že dosiahnuté vzdelanie je spojené s pracovným a ekonomickým postavením. Otázkou ale zostáva, do akej miery táto závislosť platí a ktoré faktory ju ovplyvňujú. (Tvrдый, 2008, s. 24)

Beck (2004, s. 239, preklad autorky) prirovnáva tie oblasti vzdelávacieho systému, ktoré trpia nezamestnanosťou, k akýmsi slepým koľajom, po ktorých už vlaky nejazdia podľa cestovného poriadku. „*Bez lístku nebudete nikdy môcť ísť vlakom!*“ „*A najhoršie zo všetkého je, že majú tak pravdu...!*“ Mohli by sme smelo povedať, že táto citácia predstavuje súčasnú situáciu vo vzdelávacom systéme a na trhu práce.

Vzdelanie sa stalo dôležitou podmienkou k získaniu pracovného miesta, čím chráni proti nezamestnanosti v porovnaní s tými, ktorí požadované vzdelanie nemajú. Existuje nepísané pravidlo, že čím je diplom vyšší, tým menej sú mladí ľudia ohrození nezamestnanosťou a tým rýchlejšie svoje prvé zamestnanie získavajú. (Crozet, In: Keller, Tvrдый, 2008, s. 47)

Ako uvádza Beck (2004, s. 245), vzdelanie bez diplomu zatvára všetky možnosti dobrého zamestnania. Začína sa presadzovať úvaha, že ten kto chce dosiahnuť v povolání lepšíu pozíciu, zostávajú záverečné diplomy stále menej postačujúce, ale zároveň stále viac vyžadujúce.

Vysokoškolské vzdelanie by malo v súčasnej spoločnosti poisťovať svojich držiteľov s ohľadom na riziko nezamestnanosti, na výšku platu a sociálneho statusu. (Keller, Tvrдый, 2008, s. 55)

Pokiaľ však má vzdelanie pôsobiť ako spoľahlivá poisťovňa, malo by človeka chrániť pred sociálnymi rizikami ako sú riziko nezamestnanosti, riziko chudoby a riziko sociálneho poklesu. Hodnotu diplomu môžeme posudzovať celkovo z troch hľadísk:

1. nakoľko zvyšuje šance získať zamestnanie,
2. nakoľko ovplyvňuje výšku platu a
3. do akej miery zaisťuje absolventom vysokých škôl určitý sociálny status, čiže postavenie v spoločnosti. (Keller, Tvrдый, 2008, s. 46)

S nárastom počtu vysokoškolákov prestáva vysokoškolský diplom pôsobiť ako poisťka chrániaca absolventov pred nezamestnanosťou. Taktiež vysokoškolský diplom nezaručuje ani dostatočne atraktívne pracovné miesto. Pri nástupe do zamestnania vysokoškoláci poberajú nízke platy a mávajú status pomocných pracovníkov, práve v oblasti vzdelávania. Vytvárajú sa aj problémy, ktoré bývajú tým väčšie, čím skromnejší je sociálny pôvod a redšia sieť známostí a konexií. (Cacouault, In: Keller, Tvrдый, 2008, s. 47)

V súčasnosti diplom automaticky nezaručuje zvýšenie svojej sociálnej pozície. Ten, kto chce vylepšiť svoj sociálny status, musí získať vyšší diplom oproti rodičom, pretože rovnaký diplom znamená nižšiu pozíciu ako mali rodičia. Výnimkou sú diplomy, ktoré sú na vrchole hierarchie, čím nemôžu byť predbehnuté inými. (Boudon, In: Keller, Tvrдый, 2008, s. 48)

Raymond Boudon (In: Keller, Tvrдый, 2008, s. 37, preklad autorky) používa termín „*efekt dominancie*“ pre označenie skutočnosti, že: „*pri rovnakej úrovni diplomu je návratnosť štúdia v podobe zaujatia vyššej pozície tým vyšší, čím vyšší je sociálny pôvod študenta*“, čo odkazuje na úlohu sociálneho kapitálu, teda na role konexií a známostí, ktoré študentov z vyšších tried zvýhodňujú oproti všetkým ostatným v súperení o najviac odmeňujúce pozície. S rovnakým diplomom hľadajú skromnejší študenti ťažšiu prácu ako študenti z vyšších sociálnych vrstiev a často nachádzajú pracovné miesta menej atraktívne a horšie platené.

So spomaľovaním tempa ekonomického rastu sa diplom stáva potrebným pre nájdanie zamestnania, pritom však stále menej dostačujúcim pre udržanie statusu a životnej úrovne predchádzajúcich generácií. (Crozet, In: Keller, Tvrďý, 2008, s. 49)

Príslušníci rôznych sociálnych vrstiev dosahujú pri rovnakej výške vzdelania rôzne vysoké pozície, avšak príslušníci vyšších vrstiev dokážu lepšie zabezpečiť svojho potomka aj bez diplomu. (Keller, Tvrďý, 2008, s. 37)

S postupným rozširovaním vzdelania na stále širšie vrstvy hrajú pri uplatnení sa na trhu práce stále väčšie role práve tie faktory, ktoré majú so samotným vzdelaním iba málo spoločného. Ako konštatuje Ulrich Beck (In: Keller, Tvrďý, 2008, s. 37) samotný doklad o vzdelaní nestačí, je potrebné zapôsobiť slušným vystupovaním, správne sa vyjadrovať, mať dobré styky a konexie a preukázať dostatočnú lojalitu voči prostrediu.

Výnosnosť diplomov nezávisí iba od stavu na trhu práce, ale taktiež na sociálnych charakteristikách ako je pohlavie uchádzačov. Napriek tomu, že dievčatá sú na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému úspešnejšie ako chlapci, teda majú lepšie známky v škole, menejkrát opakujú ročník, v zamestnaní sú úspešnejšie chlapci, pretože ženy obsadzujú častejšie ako muži podriadené a horšie platené pozície. Samotný nárast počtu absolventiek škôl na tomto stave nič nemení, dokonca po niekoľko desaťročí presahujú počty absolventov mužov. Znevýhodnenie žien na trhu práce je javom, ktorý je na jednej strane živený väčším vyťažením žien pri starostlivosti o rodinu a domácnosť a na druhej strane princípom, ktorý hovorí, že biznis sa robí predovšetkým medzi mužmi. (Keller, Tvrďý, 2008, s. 49)

Napriek tomu, že je každý diplom znehodnocovaný, zostáva neustále potrebný k tomu, aby celkovo nevypadli z konkurencie, pretože tí, ktorí sú najmenej vzdelaní, t. j. „na konci radu“, bývajú najčastejšie vylúčení z trhu práce. (Duru-Bellat, Van Zanten, In: Keller, Tvrďý, 2008, s. 50) Iba najvyššie vysokoškolské diplomy ešte relatívne chránia pred sociálnym deklasovaním. (Bouffartigue, In: Keller, Tvrďý, 2008, s. 50)

Na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému sa prejavuje stále vyššia snaha vyhnúť sa nezamestnanosti ďalším dopĺňujúcim štúdiom. Mladí ľudia sú tak pod zlým vplyvom na trhu práce, a preto sú stále častejšie pripravení po absolvovaní povinnej školskej dochádzky alebo strednej školy začať s univerzitným štúdiom. (M. Kaiser, In: Beck, 2004, s. 242)

Môžeme konštatovať, že takisto pri prechode zo školy na vysoké školy získavajú stále väčší význam „rady čakajúcich“. Skôr ako nastúpia do učenia, navštevujú mladí ľudia nejakú odbornú školu, rok základného odborného vzdelania alebo odbornej prípravy. *„Ale dokonca aj po úspešnom absolvovaní odborného vzdelania sa stále častejšie stáva normálnym určité*

labilné prechodné obdobie, kedy sa zlé pracovné príležitosti striedajú s nezamestnanosťou, krátkodobými pracovnými pomermi a neúplným zamestnaním.“ (Beck, 2004, s. 242, preklad autorky)

Väčšina z mladých ľudí prijíma so zmesou sklamaní a nádeje fakt, že ich diplomy nič neznamenajú, že ich úsilie v dobe štúdia sa v povolání vôbec nevypláca. Taktiež neustále márne dúfajú, že dostanú za ich snahu nejakú odmenu. Tak je väčšina mladých ľudí po ukončení štúdia ochotná prijať akúkoľvek prácu, len aby boli integrovaní do systému zamestnanosti. Sú si taktiež vedomí rizika, že ak príjmu prácu pre nevyučených alebo zaučených, môžu navždy zostať v nekvalifikovanom zamestnaní. Ako silne tento tlak na mladých ľudí pôsobí, záleží pritom vo veľkej miere na sociálnom prostredí, postavení a na privátnych životných okolnostiach mladých ľudí. *„Toto kolísanie medzi sklamaním a nádejou tiež navodzuje myšlienku zlepšiť vlastné perspektívy v povolání preškolením či ďalším vzdelávaním.*“ (Beck, 2004, s. 242, 243, preklad autorky)

4 UKF a SPU

V nasledujúcej kapitole si povieme niečo o Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre a Slovenskej poľnohospodárskej univerzite, ktoré sú predmetom našej diplomovej práce.

4.1 Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre je vrcholnou vzdelávacou, vedeckou a umeleckou inštitúciou, ktorá v sebe nesie meno významnej osobnosti v histórii Nitry aj Slovenska a to Konštantína Filozofa alebo svätého Cyrila.

UKF sa formuje ako moderná európska všeobecná univerzita, v ktorej má hlavné postavenie veda, vysoká odbornosť, pedagogické schopnosti a široká komunikácia doma i v zahraničí. Ponúka rozsiahly výber študijných programov v bakalárskom, magisterskom a doktorandskom štúdiu. (<http://www.ukf.sk/o-univerzite>)

UKF je verejná vysoká škola zriadená v roku 1992 ako Vysoká škola pedagogická v Nitre. V roku 1996 bola Vysoká škola pedagogická premenovaná na Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre, ktorá za pomerne krátky čas preukázala schopnosť plnohodnotne sa zapojiť do systému vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike a postupne sa premeniť na univerzitu, teda komplexnú vzdelávaciu a výskumnú inštitúciu schopnú plniť úlohy kladené na európske vysokoškolské inštitúcie. Univerzita poskytuje vzdelávanie nielen v tradičných učiteľských, ale aj mnohých ďalších odborných študijných programoch vo všetkých stupňoch vysokoškolského vzdelávania. Má právo uskutočňovať habilitácie, vymenúvanie za profesora a výskumnú činnosť spĺňajúcu vo vybraných oblastiach národné i medzinárodné kritériá. (Sebahodnotiacia správa UKF, 2006, s. 6, <http://www.ukf.sk/dokumenty/aktualnedokumenty/docs/SebahodnotiacaspravaUKF.pdf>)

Ako univerzita pôsobí viac ako 50 rokov v oblasti vysokoškolského vzdelávania. V marci 2010 bola ministrom školstva zaradená medzi univerzitné vysoké školy.

V súčasnosti je tvorená piatimi fakultami:

- Fakulta prírodných vied
- Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva
- Fakulta stredoeurópskych štúdií
- Filozofická fakulta
- Pedagogická fakulta. (<http://www.ukf.sk/o-univerzite>)

Hlavným strategickým cieľom Univerzity Konštantína Filozofa je jej formovanie ako všeobecnej univerzity s orientáciou na oblasť pedagogických, humanitných, prírodných, umeleckých, sociálnych vied a zdravotníctva. (<http://www.ukf.sk/o-univerzite/dlhodoby-zamer-univerzity>)

4.2 Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre je vrcholná vzdelávacia inštitúcia, ktorej prvoradou úlohou je poskytovať vysokoškolské vzdelávanie študentom na základe vedeckých poznatkov v oblasti poľnohospodárstva a iných odvetviach. Jej hlavnou úlohou je zabezpečenie vzdelávania, výskumu a poradenstva tak, aby vytvárala a prenášala poznatky potrebné na rozvoj poľnohospodárstva a príbuzných odvetví, rozvoj vidieka na Slovensku s celkovým prepojením na medzinárodné spoločenstvo, čím prispieva k zvyšovaniu vzdelanostnej, vedeckej, technickej a hospodárskej úrovne spoločnosti. SPU poskytuje vysokoškolské vzdelávanie v akreditovaných študijných odboroch a programoch na troch stupňoch vysokoškolského štúdia:

- bakalársky
- inžiniersky
- doktorandský

SPU v súčasnosti tvorí 6 fakúlt:

- Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov
- Fakulta biotechnológie a potravinárstva
- Fakulta ekonomiky a manažmentu
- Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja
- Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva
- Technická fakulta (Mechanizačná fakulta).

(<http://cms.uniag.sk/univerzita/profil-univerzity/>)

V roku 1996 bola Vysoká škola poľnohospodárska premenovaná na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu a za desaťročia svojej existencie získala svoje pevné postavenie v systéme vysokého školstva. (<http://cms.uniag.sk/univerzita/historia-univerzity/>)

5 Empirická časť

V empirickej časti našej diplomovej práce overujeme štatistické hypotézy, ktoré sme sformulovali na základe vytýčených cieľov.

5.1 Ciele prieskumu

Názov prieskumu: Komparácia plánovaných životných stratégií vysokoškolákov UKF a SPU v Nitre.

Hlavný cieľ prieskumu: Porovnanie životných stratégií vysokoškolákov UKF a SPU v Nitre.

Ciele prieskumu sme si rozdelili na dve časti:

1. časť sa týka práce študentov, kde sme ako faktory komparácie uviedli typy štúdiá a bydlisko študentov.
2. časť sa týka životných hodnôt a partnerstva, v ktorom sme ako faktor komparácie použili pohlavie študentov.

1. časť:

Cieľ č. 1:

Zistiť, čo je hlavnou prioritou študentov vybraných odborov po vyštudovaní školy.

Cieľ č. 2:

Zistiť, ktoré z vybraných odborov majú podľa študentov týchto odborov najlepšie uplatnenie na trhu práce.

Cieľ č. 3:

Zistiť, akú prácu sú ochotní študenti vybraných odborov zobrať v súčasnej spoločnosti.

Cieľ č. 4:

Zistiť, pre ktorý z vybraných odborov u študentov je hodnota dobre platenej práce najdôležitejšia.

Cieľ č. 5:

Zistiť, aké je najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania pre študentov vybraných odborov.

Cieľ č. 6:

Zistiť, kde si budú najskôr hľadať prácu po vyštudovaní školy študenti vybraných odborov.

Cieľ č. 7:

Zistiť, aký webový portál preferujú pri hľadaní práce študenti vybraných odborov.

Cieľ č. 8:

Zistiť, či nevýhodná poloha bydliska študentov ovplyvňuje ich ochotu presťahovať sa za prácou.

Cieľ č. 9:

Zistiť, či dobrá poloha bydliska študentov ovplyvňuje ich dôležitosť teritoriálnej blízkosti zamestnania.

Cieľ č. 10:

Zistiť, koľko kilometrov sú ochotní denne dochádzať do práce študenti z rôznych častí Slovenska.

2. časť:

Cieľ č. 11:

Zistiť, čo predstavuje partnerstvo pre mužov a pre ženy.

Cieľ č. 12:

Zistiť, aký spôsob spolužitia s partnerom preferujú dnešní vysokoškooláci.

Cieľ č. 13:

Zistiť, či je hodnota nájsť si životného partnera dôležitejšia pre ženy ako pre mužov.

Cieľ č. 14:

Zistiť, či má manželstvo väčšiu hodnotu pre ženy ako pre mužov.

Cieľ č. 15:

Zistiť, či hrá rodina študentov a študentiek dôležitú úlohu pri ich životných rozhodnutiach.

Cieľ č. 16:

Zistiť, na koľko percent si študenti vybraných odborov myslia, že budú úspešní pri stanovení si svojich životných cieľov.

5.2 Hypotézy prieskumu

Ha (1): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prioritou po vyštudovaní školy je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
priority po vyštudovaní školy

Ha (2): Predpokladáme, že medzi vybraným typom štúdia u vysokoškolákov a najlepším uplatnením z týchto odborov na trhu práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
názory na uplatnenie vybraných odborov na trhu práce

Ha (3): Predpokladáme, že medzi typom štúdia a ochotou vysokoškolákov zobrať prácu je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
ochota zobrať prácu

Ha (4): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a hodnotou dobre platenej práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
hodnota dobre platenej práce

Ha (5): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a najdôležitejším kritériom pri výbere zamestnania je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania

Ha (6): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prvou možnosťou hľadania si práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
možnosti hľadania si práce

Ha (7): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich preferenciou webového portálu na hľadanie si práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
webové portály na hľadanie si práce

Ha (8): Predpokladáme, že medzi nevýhodnou polohou bývania u vysokoškolákov a ich ochotou presťahovať sa za prácou je štatistická závislosť.

Indikátor: poloha bydliska
ochota presťahovať sa za prácou

Ha (9): Predpokladáme, že medzi polohou bydliska u vysokoškolákov a dôležitosťou teritoriálnej blízkosti zamestnania je štatistická závislosť.

Indikátor: poloha bydliska
dôležitosť teritoriálnej blízkosti

Ha (10): Predpokladáme, že medzi polohou bydliska a dĺžkou dochádzania do práce je štatistická závislosť.

Indikátor: poloha bydliska
dĺžka dochádzania do práce

Ha (11): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich predstavou partnerstva je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
predstava partnerstva

Ha (12): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a spôsobom ich spolužitia s partnerom/kou je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
spôsoby spolužitia s partnerom/kou

Ha (13): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou nájsť si životného partnera je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
hodnota nájsť si životného partnera

Ha (14): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou manželstva je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
hodnota manželstva

Ha (15): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a dôležitou úlohou rodiny pri ich životných rozhodnutiach je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
dôležitosť úlohy rodiny pri životných rozhodnutiach

Ha (16): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich sebavedomím pri stanovení si životných cieľov je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
percentá úspešnosti pri stanovení si životných cieľov

5.3 Typ výberu prieskumného súboru

Zber dát bol uskutočnený na vybraných fakultách UKF a SPU v Nitre v marci 2012. Výberový súbor bol zámerný z týchto hľadísk:

Výberový súbor nám tvorili študenti magisterského štúdia v dennej forme navštevujúci dva odlišné typy štúdia na každej univerzite.

Na UKF sme si ako faktory komparácie zvolili učiteľské a humanitné typy štúdia, zatiaľ čo na SPU sme sa zamerali na technické a ekonomické odbory.

Z každého typu štúdia sme si vybrali 40 študentov, ktorým sme následne rozdali požadované dotazníky. Ich celkový počet teda tvorilo číslo 160, ktoré sme použili na overenie hypotéz.

Výberový súbor bol tiež dosiahnuteľný z toho dôvodu, že výber jednotlivých odborov bol uskutočnený pomocou známostí študentov na týchto odboroch.

5.4 Metóda prieskumu

Po dopísaní teoretickej časti našej diplomovej práce sme si určili ciele a hypotézy prieskumu, ktoré sú potrebné k overeniu hypotéz v tomto prieskume. Ako metódu zberu dát sme si vybrali kvantitatívnu metódu dotazníka, kde sme pracovali so všetkými typmi otázok. Spomínaný dotazník sa skladá z 26 otázok, v ktorom sme hneď v úvode študentov oboznámili a vysvetlili im, ako majú jednotlivé otázky vyplňať. Prvé otázky sú identifikačného charakteru, ktoré poskytujú socio-demografické informácie o študentoch. Ďalšie sa zameriavajú na jednotlivé životné stratégie vysokoškolákov UKF a SPU v Nitre.

5.5 Verifikácia hypotéz

Zozbierané dotazníky sme následne spracovali s využitím metód zo štatistického programu SPSS 16.0, kde sme použili všetky tri stupne triedenia. Výsledky z jednotlivých triedení sme interpretovali pomocou štatistických tabuliek a grafov z tohto programu.

5.6 Charakteristika prieskumného súboru

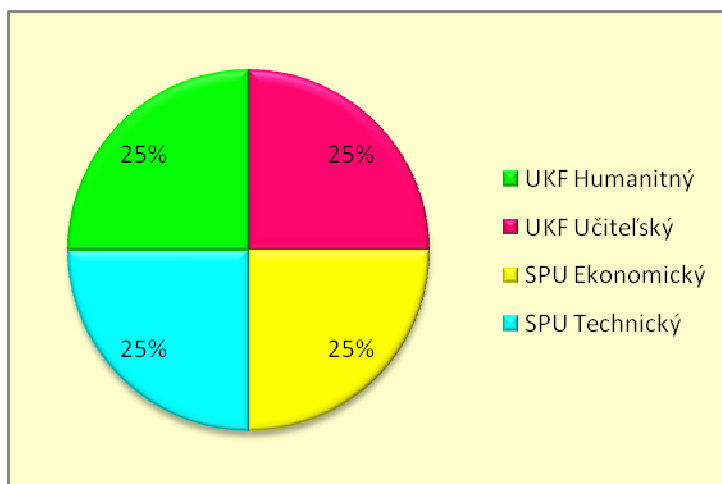
V uvedenej podkapitole uvádzame rozdelenie súboru podľa odpovedí na jednotlivé identifikačné otázky, kde sme použili druhostupňové triedenie dát.

Pre lepšie pochopenie rozdelenia súboru uvádzame tabuľku a graf, ktoré znázorňujú rozdelenie študentov vybraných typov štúdia na UKF a SPU.

Tabuľka 1 Študenti vybraných typov štúdia na UKF a SPU

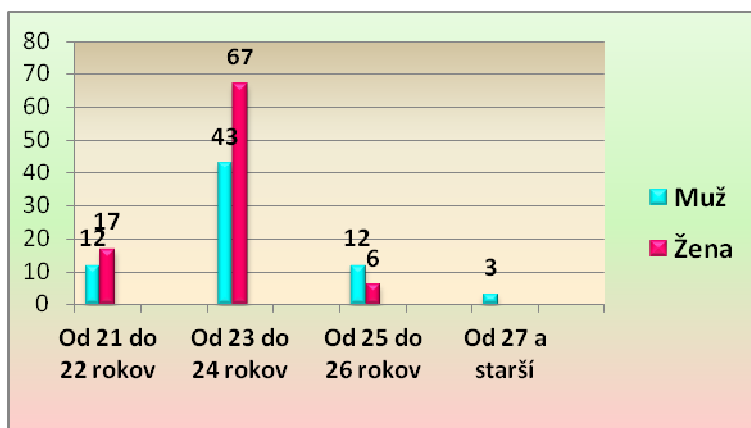
UKF	<i>Humanitný</i>	40
	<i>Učiteľský</i>	40
SPU	<i>Ekonomický</i>	40
	<i>Technický</i>	40

Graf 1 Študenti vybraných typov štúdia na UKF a SPU

V tabuľke aj v grafe krásne vidíme, že študentov študujúcich na UKF je celkovo 80, čo tvorí 50 % z celkového počtu respondentov 160, ktorí sú rozdelení do dvoch typov štúdia humanitného a učiteľského po 40 študentov, čo tvorí štvrtinu (25 %) z celkového počtu respondentov. Rovnaké rozdelenie prislúcha aj SPU s tým rozdielom, že ako typy štúdia sme si zvolili ekonomické a technické odbory.

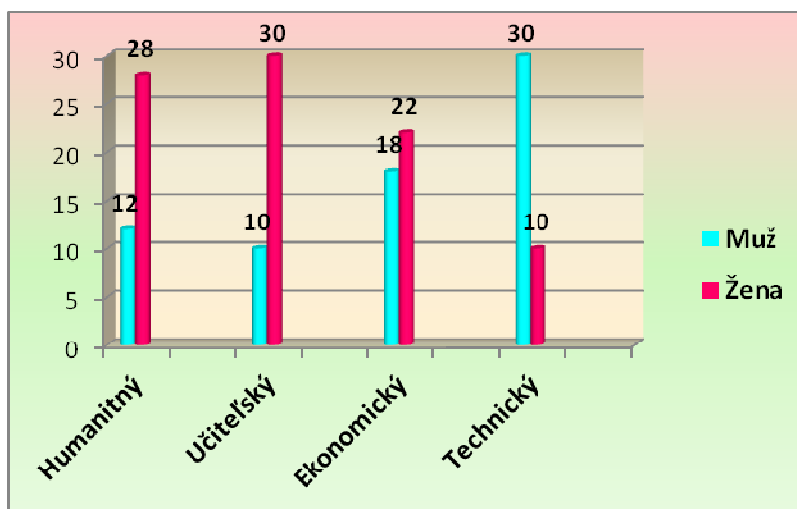
Graf 2 Vek mužov a žien

Z uvedeného grafu môžeme vidieť, že prieskumu sa zúčastnilo celkovo 90 žien a 70 mužov, čo tvorí celkový počet respondentov 160. Najpočetnejšou skupinou študentov u oboch pohlaví sú vysokoškooláci vo veku od 23 do 24 rokov, a to celkovo 110, z čoho je väčšia polovica žien (67) ako mužov (43). Túto skupinu tvorí až 68,8 % študentov z celkového počtu respondentov 160. Mladších študentov vo veku od 21 do 22 rokov

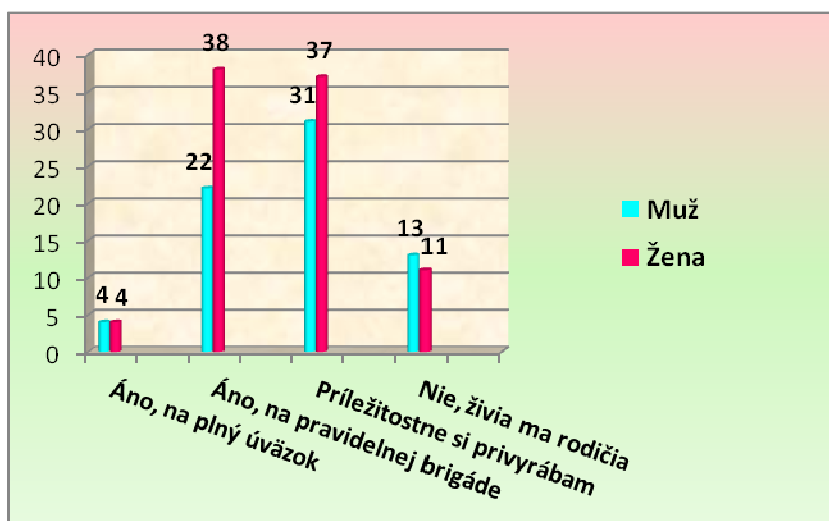
predstavuje celkovo iba 29 respondentov, z čoho je 12 mužov a 17 žien. O niečo menej je zastúpená aj skupina študentov vo veku 25 do 26 rokov, a to celkovým počtom 18 respondentov, z čoho je 12 mužov a iba 6 žien. Poslednú a zároveň zanedbateľnú skupinu tvoria študenti vo veku 27 a viac rokov, ktorých reprezentuje iba mužské pokolenie 3 študentmi. Zistili sme aj priemerný vek vysokoškolákov, ktorý predstavuje číslo 23,48 rokov.

Graf 3 Typ štúdia mužov a žien

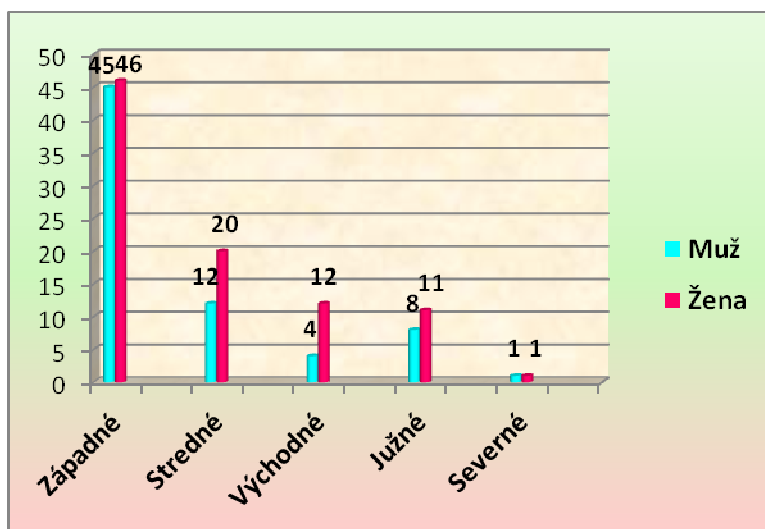
Ako sme už na začiatku spomenuli, z každého odboru odpovedalo na dotazníky 40 ľudí. Na UKF odpovedali študenti z humanitných a učiteľských odborov, kde v oboch prípadoch navštevujú tieto typy štúdia častejšie ženy. Humanitné odbory študuje iba 12 mužov, zatiaľ čo žien je raz toľko (28). Učiteľské odbory sú tiež početnejšie zastúpené ženami (30), kde ich je trikrát viac ako mužov (10). Na SPU sme zaznamenali opačný prípad, kedy technické odbory navštevuje naopak trikrát viac mužov (30) ako žien (10). Ekonomické typy štúdia sú o niečo málo viac obsadené ženami, a to 22 oproti 18 mužom. Z uvedeného môžeme konštatovať, že ženy sa viac zaujímajú o humanitné a učiteľské odbory na UKF a naopak mužov viac zaujíma ekonomika a technické zameranie na SPU.

Graf 4 Práca mužov a žien popri štúdiu

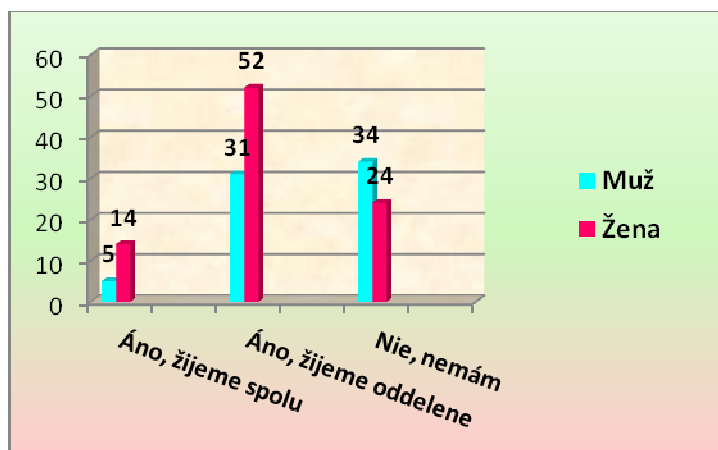
V grafe môžeme vidieť, že popri dennom štúdiu pracuje na plný úväzok rovnaký počet mužov a žien, a to iba 4 študenti z každého pohlavia. Vidíme tu tiež zaujímavý fakt, že na pravidelnej brigáde pracuje viac žien (38) ako mužov (22). Rovnako je to aj v prípade príležitostnej brigády, ktorú opäť častejšie navštevujú ženy (37) ako muži (31). Študentov, ktorých živia rodičia a nijako neprispievajú k svojmu finančnému stavu, je celkovo 24, čo predstavuje 15 % z celkového počtu respondentov 160. Z toho je 13 mužov a 11 žien. Z tejto tabuľky môžeme konštatovať, že ženy sa viac ako muži pričiňujú o to, aby boli finančne nezávislé od svojich rodičov.

Graf 6 Bydlisko mužov a žien

Znázornený graf nám ukazuje, že až vyše polovica študentov (56,9 %) z celkového počtu respondentov 160 pochádza zo západného Slovenska, pričom ide skoro o rovnaké zastúpenie medzi mužmi (45) a ženami (46). Zo stredného Slovenska pochádza 20 % študentov z celkového počtu respondentov, z čoho je 20 žien a 12 mužov. Študentov, ktorí prichádzajú študovať do Nitry až z východného Slovenska je 10 %, čo predstavuje 12 žien a 4 mužov. Z južného Slovenska opäť pochádza viac žien (11) ako mužov (8). A nakoniec severné Slovensko je zastúpené iba 1 študentom pre každé pohlavie. Z uvedeného konštatujeme, že ženy sú ochotnejšie cestovať za štúdiom ďalej ako muži.

Graf 7 Partneri mužov a žien

Najpočetnejšou skupinou v grafe sú tí študenti, ktorí majú partnera a žijú oddelene (83), čo predstavuje väčšiu polovicu respondentov (51,9 %) z celkového počtu respondentov 160. Študentov, ktorí majú partnera a bývajú spolu, tvorí celkovo 19 ľudí, z čoho je 14 žien a 5 mužov. V tabuľke tiež vidíme pozoruhodný fakt, že až vyše tretina respondentov (36,2 %) nemá dlhodobého partnera, z ktorých je viac mužov (34) ako žien (24).

5.7 Vybrané výsledky z prieskumu

V tejto časti práce ponúkame výsledky z prieskumu, ktoré sme dostali overením hypotéz v štatistickom programe SPSS 16.0. Získané výsledky z druhostupňového a tret'ostupňového triedenia dát sme zapísali do tabuliek a grafov, ktoré sme následne interpretovali.

Ho (1): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prioritou po vyštudovaní školy je štatistická závislosť.

Ha (1): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prioritou po vyštudovaní školy je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia

priority po vyštudovaní školy

Tabuľka 2 Rozdiely v prioritách po vyštudovaní školy pre jednotlivé typy štúdia

		Priority po vyštudovaní školy									
		Nájsť si prácu		Nájsť si partnera/ku		Nájsť si bývanie		Založiť si rodinu		Odísť do zahraničia	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	35	21,9	0	0	1	0,6	1	0,6	3	1,9
	<i>Učiteľský</i>	39	24,4	1	0,6	0	0	0	0	0	0
	<i>Ekonomický</i>	37	23,1	1	0,6	1	0,6	1	0,6	0	0
	<i>Technický</i>	32	20,0	2	1,2	2	1,2	0	0	4	2,5
	<i>Spolu</i>	143	89,4	4	2,5	4	2,5	2	1,2	7	4,4

Pri hodnote Chí-kvadrátu 14,034 a 12 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,299. Vzhľadom na to, že signifikancia je väčšia ako 0,05, zamietame Ha (1) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prioritami po vyštudovaní školy a potvrdzujeme Ho (1) o nezávislosti týchto dvoch premenných.

Hypotéza Ha (1) sa nám nepotvrdila.

V uvedenej tabuľke vidíme, že najväčšou prioritou pre študentov obidvoch vysokých škôl je jednoznačne priorita nájsť si prácu, ktorej pripisujú dôležitosť až 143 študentov zo všetkých odborov, čo je 89,4 % z celkového počtu respondentov 160. Vo vybraných odboroch je táto priorita zastúpená približne rovnakým dielom. Z ďalších možností stojí za zmienku ešte spomenúť, že celkovo 7 študentov z obidvoch vysokých škôl, 3 z humanitného a 4 z technického typu štúdia sú rozhodnutí odísť do zahraničia po získaní diplomu. Predpokladáme však, že vycestujú do zahraničia predovšetkým za prácou, či už vopred vybavenou alebo nie.

Zo získaných dát môžeme konštatovať, že priorita nájsť si prácu hrá pre všetkých vysokoškolákov asi najdôležitejšiu úlohu v ich živote. Domnievame sa, že to môže byť

z dôvodu uplatnenia svojich vedomostí získaných štúdiom v praxi a v nájdení si práce, ktorá tieto požiadavky bude spĺňať.

Ho (2): Predpokladáme, že medzi vybraným typom štúdia u vysokoškolákov a ich výberom najlepšieho uplatnenia z týchto odborov na trhu práce nie je štatistická závislosť.

Ha (2): Predpokladáme, že medzi vybraným typom štúdia u vysokoškolákov a ich výberom najlepšieho uplatnenia z týchto odborov na trhu práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia

výber najlepšieho uplatnenia z ponúkaných odborov na trhu práce

Tabuľka 3 Najlepšie uplatnenie odborov na trhu práce podľa študentov týchto odborov

		Uplatnenie vybraných odborov na trhu práce							
		Humanitný		Učiteľský		Ekonomický		Technický	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	Humanitný	2	1,2	0	0	10	6,2	28	17,5
	Učiteľský	0	0	1	0,6	19	11,9	20	12,5
	Ekonomický	0	0	1	0,6	16	10,0	23	14,4
	Technický	3	1,9	5	3,1	9	5,6	23	14,4
	Spolu	5	3,1	7	4,4	54	33,8	94	58,8

Pri hodnote Chí-kvadrátu 20,344 a 9 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,016. Nakoľko je signifikancia menšia ako 0,05, potvrdzujeme Ha (2) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich výberom najlepšieho uplatnenia z vybraných odborov na trhu práce a zamietame Ho (2) o nezávislosti porovnávaných premenných.

Hypotéza Ha (2) sa nám potvrdila.

Hodnota koeficientu kontingencie je 0,336, kedy môžeme hovoriť o stredne silnej závislosti, pretože sa nachádza v rozpätí od 0,3 do 0,5.

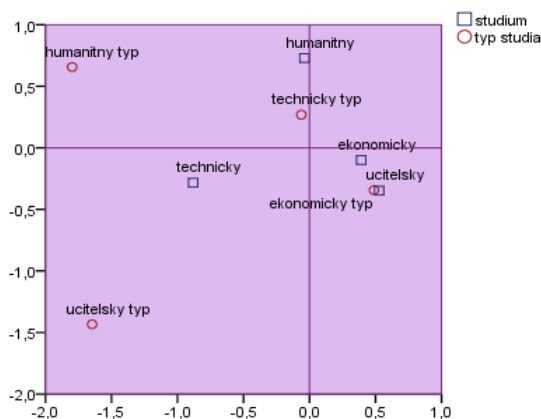
Na základe priaznivých výsledkov, môžeme urobiť treťostupňové triedenie, v ktorom použijeme korešpondenčnú analýzu.

Uvedená tabuľka nám ponúka zaujímavé zistenia, keď až vyše polovica študentov (94) zo všetkých typov štúdia pokladá technický odbor za odbor s najlepším uplatnením sa

na trhu práce, pričom najviac si toto technické uplatnenie myslia prekvapivo študenti humanitných odborov na UKF (28), čo predstavuje 17,5 % z celkového počtu respondentov 160. Taktiež až tretina (54) študentov zo všetkých typov štúdia si myslí, že ekonomický odbor má najlepšie uplatnenie sa na trhu práce, pričom najviac si ekonomické uplatnenie myslia tentokrát študenti učiteľských odborov na UKF (19), čo je 11,9 % z celkového počtu respondentov 160. Na opačnej strane môžeme vidieť zarážajúce čísla, kedy iba 2 študenti z humanitných odborov dôverujú svojmu štúdiu a považujú ho za odbor s najlepším uplatnením sa na trhu práce. Ešte horšie sú na tom s dôverou k svojmu typu štúdia učiteľské odbory, kde iba 1 študent naplno dôveruje svojmu štúdiu a pokladá ho za odbor, v ktorom vidí svoje uplatnenie na trhu práce. V tabuľke vidíme bohužiaľ aj nuly, ktoré patria učiteľským a ekonomickým odborom, ktoré si nemyslia, že humanitné odbory majú najlepšie uplatnenie na trhu práce z vybraných odborov. Nula je však aj pri humanitných odboroch, ktoré si naopak nemyslia, že učiteľské typy štúdia majú najlepšie uplatnenie sa na trhu práce z ponúkaných odborov.

Na záver môžeme už len sklamané konštatovať, že študenti UKF oveľa viac dôverujú študijným odborom na SPU ako svojím vlastným, pričom študenti z SPU takmer vôbec nedôverujú uplatneniu sa na trhu práce u odborov z UKF, dôverujú častokrát správne iba svojim vlastným odborom.

Pripájame aj symetrickú korešpondenčnú mapu, ktorá znázorňuje vzájomné vzťahy medzi riadkovými a stĺpcovými kategóriami v rovnakom priestore. Riadkové a stĺpcové profily nám potvrdzujú, že korešpondenčná mapa dobre reprezentuje sledované kategórie, nakoľko sú tieto príspevky blízke hodnote 1.

Obrázok 1 Výber najlepšieho uplatnenia z vybraných odborov na trhu práce podľa študentov týchto odborov

Na uvedenom obrázku môžeme vidieť kategórie, ktoré spolu úzko súvisia, a preto sa nachádzajú blízko seba. Môžeme povedať, že z ponúknutých kategórií majú najbližší vzťah študenti z učiteľského typu štúdia, ktorí považujú ekonomický odbor za ten, ktorý má najlepšie uplatnenie z ponúknutých typov štúdia. Taktiež sa k tomuto názoru prikláňajú aj samotní študenti ekonomického štúdia, ktorí si myslia, že najlepšie uplatnenie má práve ich odbor. Podobný názor majú aj študenti technického štúdia, ktorí si tiež myslia, že ich odbor im zabezpečí najlepšie uplatnenie na trhu práce z ponúkaných odborov.

Na záver môžeme konštatovať, že študenti zo všetkých typov štúdia si myslia, že práve technický odbor je ten, ktorý má v súčasnej spoločnosti najlepšie uplatnenie na trhu práce.

Ho (3): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich ochotou zobrať prácu nie je štatistická závislosť.

Ha (3): Predpokladáme, že medzi typom štúdia vysokoškolákov a ich ochotou zobrať prácu je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
ochota zobrať prácu

Tabuľka 4 Rozdiely v ochote zobrať prácu pre vybrané typy štúdia u vysokoškolákov

		Ochota zobrať prácu									
		Akákoľvek práca		Práca bez diplomu a profesie		Práca bez diplomu s profesiou		Práca s diplomom a z inej profesie		Práca s diplomom a profesiou	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	Humanitný	5	3,1	17	10,6	2	1,2	14	8,8	2	1,2
	Učiteľský	1	0,6	11	6,9	14	8,8	9	5,6	5	3,1
	Ekonomický	6	3,8	7	4,4	8	5,0	13	8,1	6	3,8
	Technický	21	13,1	4	2,5	6	3,8	7	4,4	2	1,2
	Spolu	33	20,6	39	24,4	30	18,8	43	26,9	15	9,4

Pri hodnote Chí-kvadrátu 54,134 a 12 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,000. Vzhľadom na to, že p- hodnota je menšia ako 0,05, potvrdzujeme Ha (3) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich ochotou zobrať prácu a zamietame Ho (3) o nezávislosti týchto dvoch premenných.

Hypotéza Ha (3) sa nám potvrdila.

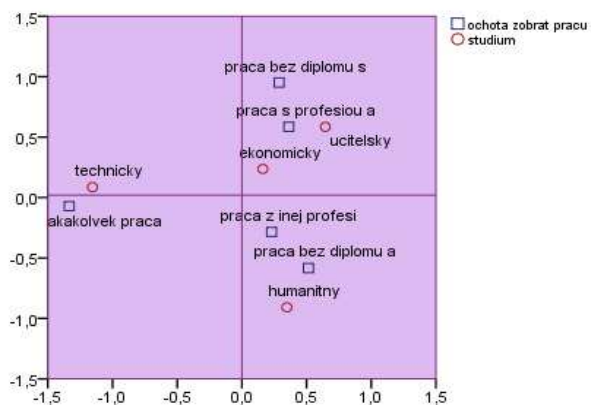
Môžeme hovoriť o silnej závislosti, nakoľko koeficient kontingencie je 0,503, čo je v rozpätí medzi 0,5 a 1, kedy ide o spomínanú silnú závislosť dvoch premenných.

Zo získaných výsledkov môžeme uskutočniť korešpondenčnú analýzu.

V tejto tabuľke môžeme vidieť fakt, že vyše štvrtina študentov (43) zo všetkých typov štúdia je ochotných zobrať prácu aj z inej profesie, ku ktorej je však potrebný VŠ diplom. O niečo málo menej študentov (39) zoberie aj prácu, na ktorú nepotrebnú VŠ diplom a netýka sa ani ich profesie. Prekvapenie u nás vyvolal údaj, že až 20,6 % študentov z celkového počtu respondentov 160, zoberie akúkoľvek prácu, pričom najčastejšie označili túto možnosť prekvapivo práve študenti z technických typov štúdia (21), ktoré majú podľa všetkých študentov najlepšie uplatnenie sa na trhu práce, čo nám potvrdzuje aj tabuľka č. 3. Môžeme tu tiež vidieť, že celkovo 15 študentov má silné sebavedomie a trúfa si iba na prácu z ich profesie, na ktorú je potrebný VŠ diplom.

Na záver konštatujeme, že študenti z SPU sú oveľa ochotnejší zobrať akúkoľvek prácu (27) ako študenti z UKF (6), a naopak prácu bez diplomu a profesie zoberie viac študentov z UKF (28) ako z SPU (11).

Aj v tomto prípade znázorňujeme symetrickú korešpondenčnú mapu, ktorá nám ukazuje vzťahy medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich ochotou zobrať prácu.

Obrázok 2 Ochota zobrať prácu pre vybrané typy štúdia u vysokoškolákov

Zo znázorneného obrázku môžeme zdôrazniť skutočnosť, že akúkoľvek prácu sú ochotní zobrať predovšetkým študenti z technického typu štúdia. Študenti z učiteľského a ekonomického štúdia majú blízko k práci bez diplomu, ale s profesiou a k práci

s diplomom aj s profesiou. Študenti z humanitného typu štúdia zoberú aj prácu z inej profesie, ale s diplomom a prácu bez diplomu aj profesie. Naopak prácu iba s diplomom a profesiou si najviac trúfajú zobrať študenti učiteľského a ekonomického typu štúdia.

Ho (4): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a hodnotou dobre platenej práce nie je štatistická závislosť.

Ha (4): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a hodnotou dobre platenej práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
hodnota dobre platenej práce

Tabuľka 5 Rozdiely v hodnotách dobre platenej práce pre vybrané typy štúdia

		Získať dobre platenú prácu					
		Málo dôležité		Priemerne dôležité		Veľmi dôležité	
		počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	Humanitný	1	0,6	4	2,5	35	21,9
	Učiteľský	1	0,6	2	1,2	37	23,1
	Ekonomický	3	1,9	8	5,0	29	18,1
	Technický	17	10,6	7	4,4	16	10,0
	Spolu	22	13,8	21	13,1	117	73,1

Pri hodnote Chí-kvadrátu 49,007 a 12 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,000. Nakoľko je p- hodnota menšia ako 0,05, potvrdzujeme Ha (4) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a hodnotou získať dobre platenú prácu a zamietame Ho (4) o nezávislosti uvedených premenných.

Hypotéza Ha (4) sa nám potvrdila.

Koeficient kontingencie nám vyšiel 0,484, čo je v rozmedzí od 0,3 do 0,5, kedy môžeme hovoriť o stredne silnej závislosti spomínaných premenných.

Táto tabuľka nám potvrdzuje naše domnienky z interpretácie tabuľky č. 2, keď 117 študentov, z celkového počtu respondentov 160, považuje hodnotu získať dobre platenú prácu za najdôležitejšiu v ich živote, pričom najväčšiu dôležitosť predstavuje pre učiteľské odbory na UKF s 37 študentmi. Z uvedených výsledkov konštatujeme, že skoro ¾ študentov chcú byť ekonomicky nezávislými a sebarealizujúcimi osobnosťami. Naopak

iba 22 študentov označilo hodnotu získať dobre platenú prácu za málo dôležitú, z čoho je až 17 študentov z technického odboru štúdia. Môžeme tu pozorovať nepriamu úmeru s tabuľkou č. 4, kedy študenti z technického odboru zoberú akúkoľvek prácu, pričom ju považujú za najmenej dôležitú zo všetkých vybraných odborov.

Na záver poukazujeme na skutočnosť, že študenti z UKF považujú hodnotu získať dobre platenú prácu za dôležitejšiu (72) ako študenti z SPU (45). Potvrďuje to aj stĺpec málo dôležitý, ktorí označili iba 2 študenti z UKF a naopak až 20 študentov z SPU.

V prílohe 2 uvádzame tabuľku č. 27, ktorá znázorňuje poradie životnej hodnoty získať dobre platenú prácu pre vybrané typy štúdia a hovorí, že vyše 60 % študentov (97) kladie hodnotu získať dobre platenú prácu na 2. miesto, z čoho najväčší a zároveň rovnaký počet študentov (27) pochádza z humanitných a ekonomických odborov.

Ho (5): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a najdôležitejším kritériom pri výbere zamestnania nie je štatistická závislosť.

Ha (5): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a najdôležitejším kritériom pri výbere zamestnania je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania

Tabuľka 6.1 Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania pre vybrané typy štúdia

		Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania							
		Dobré platové ohodnotenie		Možnosť kariérneho postupu		Dobré socio-ekonomické postavenie		Možnosť ďalšieho vzdelávania	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	26	16,2	4	2,5	1	0,6	1	0,6
	<i>Učiteľský</i>	23	14,4	5	3,1	0	0	0	0
	<i>Ekonomický</i>	23	14,4	5	3,1	2	1,2	2	1,2
	<i>Technický</i>	17	10,6	5	3,1	2	1,2	4	2,5
	<i>Spolu</i>	89	55,6	19	11,9	5	3,1	7	4,4

Tabuľka 6.2 Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania pre vybrané typy štúdia

		Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania							
		<i>Možnosť vycestovať do zahraničia</i>		<i>Určité výhody v podobe dovoleníek</i>		<i>Finančné odmeny za dobrú prácu</i>		<i>Vytváranie si známostí, kontaktov</i>	
		<i>počet</i>	<i>%</i>	<i>počet</i>	<i>%</i>	<i>počet</i>	<i>%</i>	<i>počet</i>	<i>%</i>
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	3	1,9	0	0	2	1,2	3	1,9
	<i>Učiteľský</i>	0	0	0	0	6	3,8	6	3,8
	<i>Ekonomický</i>	2	1,2	0	0	3	1,9	3	1,9
	<i>Technický</i>	5	3,1	1	0,6	4	2,5	2	1,2
	<i>Spolu</i>	10	6,2	1	0,6	15	9,4	14	8,8

Pri hodnote Chí-kvadrátu 22,384 a 21 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,378. Na základe toho, že signifikancia je väčšia ako 0,05, zamietame H_a (5) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia a najdôležitejším kritériom pri výbere zamestnania a potvrdzujeme H_0 (5) o nezávislosti týchto dvoch premenných.

Hypotéza H_a (5) sa nám nepotvrdila.

Z tabuliek nám jednoznačne vyplýva, že najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania pre všetky typy štúdia je dobré platové ohodnotenie, ktoré zdieľa 89 študentov, čo je 55,6 % z celkového počtu respondentov 160, pričom najčastejšie označovali túto možnosť študenti z humanitného typu štúdia (26). V rovnakom počte 23 študentov ju označili študenti z humanitného a ekonomického typu štúdia. Nakoniec študenti z technického typu štúdia ju označili najmenej, iba 17-krát. Z toho nám vyplýva, že pre študentov technických odborov nehrá dobré platové ohodnotenie takú dôležitosť ako pre ostatné typy štúdia. Na druhej strane iba 1 študent považuje výhody v podobe dovoleníek za najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania.

Zo záverov nám vyplýva, že dobré platové ohodnotenie, ako najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania, hrá pre študentov z UKF (49) dôležitejšiu úlohu ako pre študentov z SPU (40).

Ho (6): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prvou možnosťou hľadania si práce nie je štatistická závislosť.

Ha (6): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prvou možnosťou hľadania si práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
možnosti hľadania si práce

Tabuľka 7 Rozdiely v prvej možnosti hľadania si práce pre vybrané typy štúdia

		Prvá možnosť hľadania si práce											
		Internet		Úrady práce		Personálne agentúry		Inzeráty v tlači		Veľtrhy a burzy práce		Informačné tabule	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	31	19,4	2	1,2	4	2,5	2	1,2	1	0,6	0	0
	<i>Učiteľský</i>	29	18,1	6	3,8	2	1,2	1	0,6	1	0,6	1	0,6
	<i>Ekonomický</i>	29	18,1	1	0,6	4	2,5	2	1,2	4	2,5	0	0
	<i>Technický</i>	27	16,9	5	3,1	3	1,9	2	1,2	3	1,9	0	0
	<i>Spolu</i>	116	72,5	14	8,8	13	8,1	7	4,4	9	5,6	1	0,6

Pri hodnote Chí-kvadrátu 12,408 a 15 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,648. Vzhľadom na to, že p- hodnota je väčšia ako 0,05, zamietame Ha (8) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich prvou možnosťou hľadania si práce a potvrdzujeme Ho (6) o nezávislosti spomenutých premenných.

Hypotéza Ha (6) sa nám nepotvrdila.

Uvedená tabuľka nám potvrdzuje súčasný trend, že vysokoškoláci všetkých 4 typov štúdia si budú po vyštudovaní školy hľadať prácu predovšetkým na internete, čo predstavuje číslo 116, čo je 72,5 % z celkového počtu respondentov 160, pričom všetky odbory majú približne rovnaké zastúpenie. Naopak iba 1 študent z učiteľských odborov si bude hľadať prácu na informačných tabuliach. Ďalšie možnosti hľadania si práce sú vo všetkých odboroch zastúpené v malom, približne rovnako počte.

Na záver môžeme konštatovať, že najskôr si bude hľadať prácu na internete skoro rovnaký počet študentov z UKF (60) ako z SPU (56).

Ho (7): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich preferenciou webového portálu na hľadanie si práce nie je štatistická závislosť.

Ha (7): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich preferenciou webového portálu na hľadanie si práce je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia
webové portáli na hľadanie si práce

Tabuľka 8 Preferencia webového portálu na hľadanie si práce pre jednotlivé typy štúdia

		Webové portáli na hľadanie si práce							
		Nezaregistrovaní		Profesia.sk		Kariera.sk		Topjobs.sk	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	22	13,8	18	11,2	0	0	0	0
	<i>Učiteľský</i>	17	10,6	23	14,4	0	0	0	0
	<i>Ekonomický</i>	15	9,4	23	14,4	1	0,6	1	0,6
	<i>Technický</i>	14	8,8	24	15,0	2	1,2	0	0
	<i>Spolu</i>	68	42,5	88	55,0	3	1,9	1	0,6

Pri hodnote Chí-kvadrátu 9,902 a 9 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,358. Nakoľko je signifikancia väčšia ako 0,05, zamietame Ha (7) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a preferenciou webového portálu na hľadanie si práce a potvrdzujeme Ho (7) o nezávislosti uvedených premenných.

Hypotéza Ha (7) sa nám nepotvrdila.

V tabuľke môžeme vidieť zarážajúci fakt, že až 68 študentov, čo je 42,5 % z celkového počtu respondentov 160, nie je zaregistrovaných na žiadnom webovom portáli týkajúci sa práce. Zo študentov, ktorí sú zaregistrovaní na týchto portáloch (92), skoro všetci (88) preferujú najznámejší webový portál s názvom profesia.sk. Z ostatných možností môžeme spomenúť kariera.sk, ktorú preferujú 3 študenti iba z SPU, 2 z technického a 1 z ekonomického typu štúdia a topjobs.sk, ktorý uprednostňuje iba 1 študent ekonomického zamerania. Z výsledkov nám vychádza, že žiadny študent z UKF nepreferuje iný portál ako profesia.sk.

Z tabuľky sme zistili, že na akomkoľvek webovom portáli týkajúci sa práce nie je zaregistrovaných 39 študentov z UKF a 29 študentov z SPU, z čoho vyplýva, že na webovom portáli profesia.sk je zaregistrovaných viac študentov z SPU (47) ako z UKF (41). Nakoľko možnosti ako ponuky.sk, jobpilot.sk, jobagent.sk, careerjet.sk, cvonline.sk,

upsvar.sk neboli označené žiadnym študentom, z tohto dôvodu sme ich ani nezahrnuli do tabuľky. Domnievame sa, že to mohlo byť preto, že o takých stránkach študenti vo svojom živote ešte nepočuli.

V prílohe 2 uvádzame k nahliadnutiu tabuľku č. 28, v ktorej môžeme vidieť, že na akomkoľvek webovom portáli týkajúceho sa práce, je zaregistrovaných celkovo 92 študentov, čo predstavuje 57,5 % z celkového počtu respondentov 160, z čoho je 54 žien a 38 mužov. Zvyšných 68 študentov nie je zaregistrovaných na žiadnom webovom portáli o práci, z čoho je opäť o niečo viac žien (36) ako mužov (32).

Ho (8): Predpokladáme, že medzi nevýhodnou polohou bývania u vysokoškolákov a ich ochotou presťahovať sa za prácou nie je štatistická závislosť.

Ha (8): Predpokladáme, že medzi nevýhodnou polohou bývania u vysokoškolákov a ich ochotou presťahovať sa za prácou je štatistická závislosť.

Indikátor: poloha bydliska
ochota presťahovať sa za prácou

Tabuľka 9 Vplyv nevýhodnej polohy bývania na ochotu presťahovať sa za prácou

		Ochota presťahovať sa za prácou							
		Áno		Nie		Neviem		Spolu	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Poloha bydliska	Západné	64	70,3	10	11,0	17	18,7	91	56,9
	Stredné	28	87,5	2	6,2	2	6,2	32	20,0
	Východné	16	100	0	0	0	0	16	10,0
	Južné	15	78,9	3	15,8	1	5,3	19	11,9
	Severné	2	100	0	0	0	0	2	1,2
	Spolu	125	78,1	15	9,4	20	12,5	160	100

Pri hodnote Chí-kvadrátu 12,107 a 8 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,146. Vzhľadom na to, že p- hodnota je väčšia ako 0,05, zamietame Ha (8) o štatistickej závislosti medzi nevýhodnou polohou bydliska u vysokoškolákov a ich ochotou presťahovať sa za prácou a potvrdzujeme Ho (8) o nezávislosti týchto dvoch premenných.

Hypotéza Ha (8) sa nám nepotvrdila.

V tejto tabuľke nachádzame skutočnosť, že až 125 študentov z celého Slovenska je ochotných sa za prácou presťahovať, čo predstavuje 78,1 % z celkového počtu

respondentov 160. Najskôr by sa za prácou preťahovali študenti zo západného Slovenska, ktorí predstavovali väčšiu polovicu zo spomínaných 125, a to 64 respondentov, čo tvorí 70,3 % študentov. Naopak iba 15 študentov z celého Slovenska odpovedalo, že by sa za prácou určite nepreťahovali a 20 študentov sa nevedelo v tej chvíli rozhodnúť.

Z uvedených výsledkov môžeme konštatovať, že síce sa nám hypotéza o závislosti medzi nevýhodnou polohou bydliska u vysokoškolákov a ich ochotou presťahovať sa za prácou nepotvrdila, ale napriek tomu, všetkých 16 študentov pochádzajúcich z nevýhodného východného Slovenska je ochotných sa za prácou presťahovať do iného mesta, prípadne štátu, čo nám z nášho pohľadu vyvracia hypotézu o nezávislosti týchto dvoch premenných. Na záver ešte poukazujeme na skutočnosť, že vyše $\frac{3}{4}$ zo všetkých vysokoškolákov sú ochotní sa za prácou presťahovať do iného mesta, prípadne krajiny.

Ho (9): Predpokladáme, že medzi polohou bývania u vysokoškolákov a dôležitosťou teritoriálnej blízkosti zamestnania nie je štatistická závislosť.

Ha (9): Predpokladáme, že medzi polohou bývania u vysokoškolákov a dôležitosťou teritoriálnej blízkosti zamestnania je štatistická závislosť.

Indikátor: poloha bydliska
dôležitosť teritoriálnej blízkosti zamestnania

Tabuľka 10 Vplyv polohy bývania vysokoškolákov na dôležitosť teritoriálnej blízkosti zamestnania

		Dôležitosť teritoriálnej blízkosti zamestnania							
		Áno		Aj áno, aj nie		Nie		Spolu	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Poloha bydliska	Západné	46	50,5	35	38,5	10	11,0	91	56,9
	Stredné	12	37,5	7	21,9	13	40,6	32	20,0
	Východné	4	25,0	2	12,5	10	62,5	16	10,0
	Južné	7	36,8	9	47,4	3	15,8	19	11,9
	Severné	1	50,0	1	50,0	0	0	2	1,2
	Spolu	70	43,8	54	33,8	36	22,5	160	100

Pri hodnote Chí-kvadrátu 30,274 a 8 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,000. Nakoľko je signifikancia menšia ako 0,05, potvrdzujeme Ha (9) o štatistickej

závislosti medzi polohou bydliska a dôležitosťou teritoriálnej blízkosti zamestnania a zamietame H_0 (9) o nezávislosti uvedených premenných.

Hypotéza H_a (9) sa nám potvrdila.

Koeficient kontingencie je 0,399, čím môžeme potvrdiť stredne silnú závislosť, ktorá sa nachádza v rozpätí od 0,3 do 0,5.

Z tejto tabuľky zisťujeme, že tretina študentov (54) zo všetkých častí Slovenska z celkového počtu respondentov 160 si vybrala zlatú strednú cestu a odpovedala na otázku o dôležitosti teritoriálnej blízkosti zamestnania neutrálne, teda aj áno, aj nie.

Môžeme konštatovať, že študenti sa v otázke dôležitosti teritoriálnej blízkosti prikláňali skôr k možnostiam skôr áno a určite áno, kde spolu tvorili číslo 70, ako k možnostiam skôr nie a určite nie, ktoré sú zastúpené skoro o polovicu menej, a teda 36 študentmi. Zo študentov, ktorí považujú teritoriálnu blízkosť zamestnania za dôležitú, je väčšia polovica (50,5 %) zo západného Slovenska, a to 46 študenti z celkových 91 študentov zo západu. Naopak študentov, pre ktorých nehrá rolu blízkosť zamestnania, je najviac zo stredného Slovenska, a to 13 a po rovnakom počte 10 študentov je zo západného a východného Slovenska.

H_0 (10): Predpokladáme, že medzi polohou bývania u vysokoškolákov a dĺžkou dochádzania do práce nie je štatistická závislosť.

H_a (10): Predpokladáme, že medzi polohou bývania u vysokoškolákov a dĺžkou dochádzania do práce je štatistická závislosť.

Indikátor: poloha bydliska
dĺžka dochádzania do práce

Tabuľka 11 Vplyv polohy bývania na dĺžku dochádzania do práce

		Dĺžka dochádzania do práce									
		0 - 50		51 - 100		101 - 150		151 a viac		Spolu	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Poloha bydliska	Západné	53	58,2	31	34,1	3	3,3	4	4,4	91	56,9
	Stredné	21	65,6	8	25,0	2	6,2	1	3,1	32	20,0
	Východné	5	31,2	2	12,5	7	43,8	2	12,5	16	10,0
	Južné	11	57,9	7	36,8	1	5,3	0	0	19	11,9
	Severné	1	50,0	1	50,0	0	0	0	0	2	1,2
	Spolu	91	56,9	49	30,6	13	8,1	7	4,4	160	100

Pri hodnote Chí-kvadrátu 36,755 a 12 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,000. Nakoľko je p- hodnota menšia ako 0,05, potvrdzujeme H_a (10) o štatistickej závislosti medzi polohou bydliska a dĺžkou dochádzania do práce a zamietame H_o (10) o nezávislosti spomenutých premenných.

Hypotéza H_a (10) sa nám potvrdila.

Na tomto základe môžeme hovoriť o stredne silnej závislosti, pretože hodnota koeficientu kontingencie je 0,432, čo sa pohybuje v rozpätí od 0,3 do 0,5.

Z tejto tabuľky zisťujeme, že až 53 študentov zo západného Slovenska je z celkových 91 študentov zo západu ochotných denne dochádzať do práce od 0 do 50 km akýmkoľvek dopravným prostriedkom. Skoro tretina vysokoškolákov (30,6 %) z celého Slovenska z celkového počtu respondentov 160 je ochotných denne dochádzať do práce od 51 do 100 km. Zaujímavý je aj fakt, že 4 študenti zo západného Slovenska sú ochotní denne dochádzať do práce aj viac ako 150 km na rozdiel od študentov z južného a severného Slovenska. Nakoniec študenti z východného Slovenska sú najviac ochotní denne dochádzať do práce 101 - 150 km, a to 7 z celkového počtu 16.

H_o (11): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich predstavou partnerstva nie je štatistická závislosť.

H_a (11): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich predstavou partnerstva je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
predstava partnerstva

Tabuľka 12 Rozdiely v predstavách o partnerstve medzi mužmi a ženami

		Predstava partnerstva											
		Najlepšie je mať partnera		Nemal/a som dlhé partnerstvo		Dávam prednosť samote		Sklamal/a som sa		Zmysel života		Základ sexuálneho života	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	Muž	21	30,0	7	10,0	3	4,3	3	4,3	25	35,7	11	15,7
	Žena	30	33,3	6	6,7	1	1,1	5	5,6	42	46,7	6	6,7
	Spolu	51	31,9	13	8,1	4	2,5	8	5,0	67	41,9	17	10,6

Pri hodnote Chí-kvadrátu 6,552 a 5 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,256. Vzhľadom na to, že signifikancia je väčšia ako 0,05, zamietame H_a (11) o štatistickej závislosti medzi pohlavím vysokoškolákov a ich predstavou o partnerstve a potvrdzujeme H_o (11) o nezávislosti týchto dvoch premenných.

Hypotéza H_a (11) sa nám nepotvrdila.

Z tejto tabuľky zisťujeme, že partnerstvo má pre obe pohlavia obrovský význam. Pre 67 študentov z celkového počtu respondentov 160, znamená partnerstvo zmysel života, z čoho je 42 žien a 25 mužov. Taktiež dôležitý význam študenti pripisujú výroku nie je nič lepšie, ako mať partnera, ktorý označilo 51 vysokoškolákov, z čoho je 30 žien a 21 mužov. Do skupiny študentov, ktorí dávajú prednosť samote, patria iba 3 muži a 1 žena. Možnosť partnerstvo, ako základ sexuálneho života, označilo skoro raz toľko mužov (11) ako žien (6).

Z uvedeného môžeme všeobecne konštatovať, že oveľa väčší význam dávajú partnerstvu ženy ako muži, čo potvrdzujú aj kolónky nie je nič lepšie ako mať partnera a partnerstvo ako zmysel života.

H_o (12): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a spôsobom ich spolužitia s partnerom/kou nie je štatistická závislosť.

H_a (12): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a spôsobom ich spolužitia s partnerom/kou je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
spôsoby spolužitia s partnerom/kou

Tabuľka 13 Rozdiely v preferencii spôsobu spolužitia s partnerom/kou pre mužov a pre ženy

		Spôsoby spolužitia s partnerom/kou							
		Singles		Kohabitácia		Na skúšku		Sobáš	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	Muž	8	11,4	4	5,7	44	62,9	14	20,0
	Žena	2	2,2	9	10,0	61	67,8	18	20,0
	Spolu	10	6,2	13	8,1	105	65,6	32	20,0

Pri hodnote Chí-kvadrátu 6,375 a 3 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,095. Nakoľko je p- hodnota väčšia ako 0,05, zamietame H_a (12) o štatistickej závislosti medzi pohlavím vysokoškolákov a ich preferenciou spôsobu spolužitia s partnerom/kou a potvrdzujeme H_o (12) o nezávislosti spomínaných premenných.

Hypotéza H_a (12) sa nám nepotvrdila.

V znázornenej tabuľke nám jednoznačne vyšlo, že z možných spôsobov spolužitia s partnerom/kou preferujú vysokoškoláci predovšetkým život na skúšku a potom uzatvoriť sobáš, čo označilo až 105 študentov, čo je 65,6 % z celkového počtu respondentov 160. Tento spôsob spolužitia s partnerom/kou preferuje viac žien (61) ako mužov (44). Druhým preferujúcim spôsobom spolužitia je uzatvoriť sobáš bez predchádzajúceho života na skúšku, ktoré označilo celkovo 32 študentov, z čoho je 18 žien a 14 mužov. Táto tabuľka nám tiež potvrdzuje, že ženy preferujú viac kohabitáciu (9) ako muži (4) a muži preferujú viac singles (8) ako ženy (2).

Ho (13): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou nájsť si životného partnera nie je štatistická závislosť.

Ha (13): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou nájsť si životného partnera je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
hodnota nájsť si životného partnera

Tabuľka 14 Rozdiely v hodnotách nájsť si životného partnera pre mužov a pre ženy

		Nájsť si životného partnera					
		Málo dôležité		Priemerne dôležité		Veľmi dôležité	
		počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	Muž	14	20,0	12	17,1	44	62,9
	Žena	11	12,2	17	18,9	62	68,9
	Spolu	25	15,6	29	18,1	106	66,2

Pri hodnote Chí-kvadrátu 1,807 a 2 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,405. Na základe toho, že signifikancia je väčšia ako 0,05, zamietame H_a (13) o štatistickej závislosti medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou nájsť si partnera a potvrdzujeme H_o (13) o nezávislosti porovnávaných premenných.

Hypotéza Ha (13) sa nám nepotvrdila.

V tejto tabuľke je vidieť, že hodnotu nájsť si životného partnera má pre študentov veľký význam, keď až 106 respondentov označilo túto hodnotu za veľmi dôležitú, čo predstavuje 2/3 z celkového počtu respondentov, kde sú početnejšie zastúpené ženy (62) ako muži (44). Na druhej strane môžeme vidieť, že muži (14) považujú hodnotu nájsť si životného partnera častejšie za málo dôležitú ako ženy (11). Priemerne dôležitá je táto hodnota pre 17 žien a 12 mužov. Môžeme tu vidieť nepriamu úmeru, keď sa na jednej strane zvyšuje dôležitosť hodnoty a na druhej strane ubúda početnosti študentov.

Na záver dodávame, že hodnota nájsť si životného partnera má celkovo väčšiu váhu pre vysokoškolačky ako pre vysokoškolákov.

V prílohe 2 ukazujeme tabuľku č. 29, ktorá znázorňuje poradie hodnoty nájsť si životného partnera, kde ju študenti najčastejšie kladú na 4. miesto, čo tak urobilo celkovo 72 vysokoškolákov, z čoho je 44 žien a 28 mužov. Naopak iba 1 študent dal hodnotu nájsť si partnera na posledné 6. miesto.

Ho (14): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou manželstva nie je štatistická závislosť.

Ha (14): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a ich hodnotou manželstva je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
hodnota manželstva

Tabuľka 15 Rozdiely medzi hodnotou manželstva pre mužov a pre ženy

		Vstúpiť do manželstva					
		Málo dôležité		Priemerne dôležité		Veľmi dôležité	
		počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	Muž	21	30,0	19	27,1	30	42,9
	Žena	24	26,7	38	42,2	28	31,1
	Spolu	45	28,1	57	35,6	58	36,2

Pri hodnote Chí-kvadrátu 4,167 a 2 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,124. Vzhľadom na to, že p- hodnota je väčšia ako 0,05, zamietame Ha (14) o štatistickej závislosti medzi pohlavím a hodnotou manželstva a potvrdzujeme Ho (14) o nezávislosti týchto dvoch premenných.

Hypotéza Ha (14) sa nám nepotvrdila.

Táto tabuľka nám ukazuje, že hodnotu manželstva považuje 57 študentov za priemerne dôležitú, čo je vyše tretina (35,6 %) z celkového počtu respondentov 160, pričom žien označujúcich túto odpoveď je raz toľko (38) ako mužov (19). Môžeme konštatovať, že hodnotu manželstva považujú študenti skôr za veľmi dôležitú (58) ako za málo dôležitú (45) vo svojom živote. Prekvapivo túto hodnotu považujú za dôležitejšiu viac muži (30) ako ženy (28). Naopak za málo dôležitú ju viac krát označili ženy (24) ako muži (21).

Z uvedeného nám vyplýva, že hodnota manželstva má pre vysokoškolákov stále veľký význam.

V prílohe 2 znázorňujeme tabuľku č. 30, ktorá uvádza poradie životnej hodnoty vstúpiť do manželstva pre mužov a pre ženy, ktorú študenti dávajú až na 5. miesto v poradí, čo označilo až 105 vysokoškolákov, z čoho je 58 žien a 47 mužov. Vyplýva to najmä z toho, že väčšina študentov si chce v dnešnej dobe predovšetkým splniť svoje plány v oblasti sebarealizácie a budovania kariéry a následne, po zabezpečení všetkých dostupných prostriedkov, zakladať rodinu. Prekvapivý je aj fakt, že 21 žien a 5 mužov kladie manželstvo dokonca až na posledné 6. miesto, z čoho vyplýva, že študenti si chcú najprv založiť rodinu a potom uzatvoriť sobáš. V tejto prílohe môžeme vidieť aj celkové poradie priemerov všetkých životných hodnôt.

Ho (15): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a dôležitou úlohou rodiny pri ich životných rozhodnutiach nie je štatistická závislosť.

Ha (15): Predpokladáme, že medzi pohlavím vysokoškolákov a dôležitou úlohou rodiny pri ich životných rozhodnutiach je štatistická závislosť.

Indikátor: pohlavie
dôležitosť úlohy rodiny pri životných rozhodnutiach

Tabuľka 16 Rozdiely v dôležitosti úlohy rodiny pri životných rozhodnutiach pre mužov a pre ženy

		Dôležitosť rodiny pri životných rozhodnutiach					
		Áno		Nie		Neviem	
		počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	Muž	52	32,5	7	4,4	11	6,9
	Žena	78	48,8	0	0	12	7,5
	Spolu	130	81,2	7	4,4	23	14,4

Pri hodnote χ^2 -kvadrátu 9,898 a 2 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,007. Nakoľko je p- hodnota menšia ako 0,05, potvrdzujeme H_a (15) o štatistickej závislosti medzi pohlavím a dôležitosťou úlohy rodiny pri ich životných rozhodnutiach a zamietame H_0 (15) o nezávislosti týchto premenných.

Hypotéza H_a (15) sa nám potvrdila.

Môžeme hovoriť o slabej závislosti, pretože koeficient kontingencie je 0,241, čo je v rozpätí od 0 do 0,299, kedy ide o spomínanú slabú závislosť.

Táto tabuľka nám znázorňuje pozitívny fakt, že až 130 študentov považuje rodinu za dôležitú súčasť pri ich životných rozhodnutiach, čo predstavuje 81,2 % z celkového počtu respondentov 160, kde tvorí pomer mužov a žien 52 ku 78. Naopak iba 7 mužov a žiadna žena označili, že rodina pre nich nehrá dôležitú úlohu pri ich životných rozhodnutiach a 23 študentov sa nevedelo k tejto otázke vyjadriť.

Z uvedeného nám vyplýva, že rodina hrá stále dôležitú úlohu pri životných rozhodnutiach študentov a študentiek. Môžeme tiež povedať, že ženy naplno dôverujú svojim rodičom pri ich životných rozhodnutiach.

H_0 (16): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich sebavedomím pri stanovení si životných cieľov nie je štatistická závislosť.

H_a (16): Predpokladáme, že medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich sebavedomím pri stanovení si životných cieľov je štatistická závislosť.

Indikátor: typ štúdia

percentá úspešnosti pri stanovení si životných cieľov

Tabuľka 17 Rozdiely v sebavedomí študentov vybraných odborov pri stanovení si životných cieľov

		Percentá úspešnosti pri stanovení si životných cieľov							
		0 - 25%		26 - 50%		51 - 75%		76 - 100%	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	0	0	4	2,5	15	9,4	21	13,1
	<i>Učiteľský</i>	0	0	6	3,8	17	10,6	17	10,6
	<i>Ekonomický</i>	0	0	1	0,6	13	8,1	26	16,2
	<i>Technický</i>	2	1,2	2	1,2	8	5,0	28	17,5
	<i>Spolu</i>	2	1,2	13	8,1	53	33,1	92	57,5

Pri hodnote Chí-kvadrátu 17,133 a 9 stupňoch voľnosti má signifikancia hodnotu 0,047. Vzhľadom na to, že signifikancia je menšia ako 0,05, potvrdzujeme H_a (16) o štatistickej závislosti medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich percentuálnym vyjadrením úspešnosti pri stanovení si svojich cieľov a zamietame H_o (16) o nezávislosti uvedených premenných.

Hypotéza H_a (16) sa nám potvrdila.

Hovoríme o stredne silnej závislosti, keď hodnota koeficientu kontingencie je 0,311, čo je v rozmedzí od 0,3 do 0,5, kedy ide o spomínanú strednú závislosť.

Z tejto poslednej tabuľky môžeme vyčítať, že väčšia polovica študentov (92) zo všetkých odborov si myslí, že bude úspešných pri stanovení si životných cieľov na 76 až 100 %, čo predstavuje až 57,5 % z celkového počtu respondentov. Rovná tretina študentov (33,1 %) si myslí, že bude úspešná na 51 až 75 %, čo je 53 študentov z celkového počtu 160. Iba 13 študentov označilo možnosť 26 až 50 % úspešnosti pri stanovení si cieľov. Dokonca 2 študenti z technického typu štúdia si myslia, že budú úspešní iba na 0 až 25 %.

Na záver si dovoľujeme konštatovať, že podľa toho, koľko percent študenti napísali, na toľko si dôverujú, že vo svojom živote niečo dokážu. Môžeme teda povedať, že čím je väčšie percento, tým je väčšie sebavedomie študentov. Z toho nám vyplýva skutočnosť, že študenti z SPU (54) si viac dôverujú pri stanovení si životných cieľov, sú ambicióznejší a majú väčšie sebavedomie ako študenti z UKF (38).

ZÁVER

Naša diplomová práca sa zameriavala na komparáciu plánovaných životných stratégií študentov Univerzity Konštantína Filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre.

Hlavným cieľom nášho prieskumu teda bola komparácia plánovaných životných stratégií vysokoškolákov v oblasti voľby povolania a kariéry, voľby životného partnera a foriem partnerstva na obidvoch nitrianskych univerzitách. Ako faktory komparácie nám výborne poslúžili 4 typy štúdia. Na UKF to boli humanitné a učiteľské odbory, zatiaľ čo na SPU sme sa zamerali na ekonomické a technické oblasti vzdelávania.

Sformulovali sme celkom 16 štatistických hypotéz, ktoré sme rozdelili na dve časti:

1. časť zaoberajúca sa prácou vysokoškolákov a
2. časť týkajúca sa partnerstva a životných hodnôt vysokoškolákov.

Zo získaných výsledkov uvádzame nasledujúce zistenia:

Vysokoškoláci z obidvoch nitrianskych univerzít považujú za najdôležitejšiu prioritu po vyštudovaní školy jednoznačne prioritu nájsť si prácu, ktorú potvrdilo až 143 študentov zo všetkých typov štúdia.

Študenti zo všetkých odborov pokladajú technický typ štúdia za odbor s najlepším uplatnením sa na trhu práce a zároveň sú študenti z tohto odboru najviac ochotní zobrať akúkoľvek prácu zo všetkých študentov. Dovoľujeme si teda povedať, že študenti z UKF dôverujú viac odborom z SPU ako svojim vlastným, pričom naopak, akúkoľvek prácu sú ochotnejší zobrať viac študenti z SPU ako z UKF.

Zistili sme tu zaujímavú skutočnosť, keď študenti z UKF považujú hodnotu získať dobre platenú prácu za dôležitejšiu ako študenti z SPU, pričom prekvapivo študenti z technických odborov považujú túto hodnotu za najmenej dôležitú zo všetkých typov štúdia. Uvedené zistenie nám potvrdzuje aj možnosť dobrého platového ohodnotenia ako najdôležitejšieho kritéria pri výbere zamestnania, ktoré hrá podstatnejšiu úlohu pre študentov z UKF ako pre študentov navštevujúcich SPU.

Pri prvej možnosti hľadania si práce preferujú obidve vysoké školy internet, na ktorom je zaregistrovaných viac študentov z SPU ako z UKF, konkrétne na najpopulárnejšom webovom portáli týkajúci sa práce, a to profesia.sk.

Nevýhodná poloha bývania u vysokoškolákov nemá vplyv na ich ochotu presťahovať sa za prácou do iného mesta, prípadne štátu. Na druhej strane však

konštatujeme, že poloha bývania u vysokoškolákov má vplyv na teritoriálnu blízkosť ich zamestnania aj na dĺžku dochádzania do práce.

Ako sme predpokladali, aj dnes prikladajú partnerstvu väčší význam ženy ako muži a v spoločnosti je rozšírené tvrdenie, že vysokoškoláci preferujú za najlepší spôsob spolužitia s partnerom/kou „život na skúšku a neskôr uzatvoriť sobáš“.

Hodnota nájsť si životného partnera je v súčasnosti stále viac dôležitejšia pre ženy ako pre mužov. Naopak prekvapujúco hodnota vstúpiť do manželstva je dôležitejšia skôr pre mužov ako pre ženy, z čoho nám vyplýva, že hodnotu manželstva si vážia viac muži ako ženy.

Konštatujeme, že rodina hrá neustále dôležitú úlohu pri životných rozhodnutiach pre obidve pohlavia, avšak ženy dôverujú svojim rodičom naplno oproti mužom.

Existuje závislosť medzi typom štúdia u vysokoškolákov a ich sebavedomím pri stanovení si životných cieľov. Domnievame sa, že čím je väčšie percento, tým je väčšie aj sebavedomie študentov, že vo svojom živote niečo dokážu. Z toho nám vyplýva, že študenti z SPU si viac dôverujú pri stanovení si životných cieľov, sú ctižiadostivejší a majú väčšie sebavedomie oproti študentom z UKF.

Z uvedených výsledkov konštatujeme, že parametre týkajúce sa práce sú dôležitejšie pre študentov navštevujúcich Univerzitu Konštantína Filozofa ako pre študentov chodiacich na Slovenskú poľnohospodársku univerzitu. Podobne aj súvislosti týkajúce sa oblasti partnerstva a životných hodnôt vysokoškolákov pokladajú za dôležitejšie viac ženy ako muži.

Vzhľadom na to, že všetky získané výsledky sa nám k danému cieľu nepotvrdili, veľkým prínosom k danej téme by určite bolo uskutočnenie kvalitatívneho prieskumu v podobe rozhovorov so študentmi jednotlivých študijných programov na Univerzite Konštantína Filozofa a na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre, čím by sme mohli potvrdiť alebo vyvrátiť údaje získané z dotazníkov.

Pri realizácii prieskumu sa nevyskytli žiadne komplikácie, ktoré by nám prekážali v jeho uskutočnení.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. ALAN, J. 1989. *Etapy života očami sociologie*. Praha : Panorama, 1989, 432 s.
2. ALAN, J. 1974. *Společnost-vzdelání-jedinec*. 1. vyd. Praha : Svoboda, 1988. 236 s.
3. BAUMAN, Z. 2002. *Tekutá modernita*. Praha : Mladá fronta, 2002. 344 s. ISBN 80-204-0966-1.
4. BECK, U. 2004. *Riziková společnost. Na cestě k jiné moderně*. Praha: SLON, 2004. 431 s. ISBN 80-86429-32-6.
5. BUREŠ, Z. 1967. *Psychologie práce a její užití*. Praha : Roh, 1967. 234 s.
6. BURY, F. 1988. *Medzi školou a životom*. 1. vyd. Bratislava : Smena, 1988. 224 s.
7. FIALOVÁ, L. 2000. Mladí lidé v rodině. In *Prědstavy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-87-7, s. 29-44.
8. GEIST, B. 1992. *Sociologický slovník*. Praha : Victoria publishing a.s., 1992, 648 s. ISBN 80-85605-28-7.
9. GIDDENS, A. 2003. *Důsledky modernity*. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. 200 s. ISBN 80-86429-15-6.
10. GIDDENS, A. 1999. *Sociologie*. 1. vyd. Praha : Argo, 1999. 597 s. ISBN 80-7203-124-4.
11. GIDDENS, A. 2000. *Unikající svět*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. 135 s. ISBN 80-858550-91-5.
12. HAMPLOVÁ, D. 2000. Postoje k manželství a rodičovství. In *Prědstavy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. s. 67-98. ISBN 80-85850-87-7.
13. JUROVSKÝ, A. 1980. *Osobnost člověka při práci*. Batislava : Roh, 1983. 241 s.
14. KARSTEN, H. 2006. *Ženy – muži : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha : Portál, 2006. 184 s. ISBN 80-7367-145-X.
15. KELLER, J. – TVRDÝ, L. 2008. *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: SLON, 2008. 184 s. ISBN 978-80-86429-78-6.
16. KOLLÁRIK, T. 1983. *Člověk v sociálnom systéme práce*. 1. vyd. Bratislava : Roh, 1983. 225 s.

17. KUČERA, M. 2000. Představy o postavení sňatku a narození dětí v životní dráze mladých svobodných lidí. In *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-87-7, s. 45-66.
18. KUNÁK, S. 2007. *Vybrané možnosti primárnej prevencie negatívnych vplyvov na deti a mládež*. Bratislava : Iris, 2007, 150 s. ISBN 978-80-89256-10-5.
19. MAŘÍKOVÁ, H. – PETRUSEK, M. – VODÁKOVÁ, A. 1996. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. 1628 s. 2. zvázok. ISBN 80-7184-310-5.
20. MATOUŠEK, O. 1993. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1993. 128 s. ISBN 80-901424-7-8.
21. MAXWELL, J. C. – DORNAN, J. 1996. *Strategie úspěchu. Jaké cesty volit k dosažení a udržení úspěchu*. 1. vyd. Praha : Gradace, 1996. 144 s. ISBN 80-902091-1-4.
22. MLÁDEK, J. 2003. Kohabitácie a kohabitanti na Slovensku – národnostná, religiózna, vzdelanostná a priestorová štruktúra. In *9. slovenská demografická konferencia. Rodina : zborník vedeckých prác*. Bratislava : SŠDS, 2003, ISBN 80-88946-28-X. s. 18-24.
23. MOŽNÝ, I. 2008. *Rodina a spoločnosť*. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2008. 312 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
24. NOVÝ, I. – SURYNEK, A. a kol. 2006. *Sociologie pro ekonomy a manažery*. 2. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2006. 288 s. ISBN 80-247-1705-0.
25. ONDREJKOVIČ, P. 2004. *Socializácia v sociológii výchovy*. Bratislava : Veda, 2004. 243 s. ISBN 80-224-0781-X.
26. ONDREJKOVIČ, P. 2003. *Základy sociológie mládeže. (Mládež v zrkadle sociológie výchovy a mládeže)*. Nitra : Fakulta sociálnych vied UKF, 2003. 131 s. ISBN 80-8050-658-2.
27. PICHŇA, J. A. 1978. *Sociológia práce*. 1. vyd. Bratislava : Roh, 1978. 144 s.
28. PICHŇA, J. A. 1980. *Sociologické problémy povolania*. 1. vyd. Bratislava : Roh, 1980. 144 s.
29. PISOŇOVÁ, M. 2008. *Leadership ako súčasť manažérskych funkcií (Teória a prax riadenia ziskových a neziskových organizácií)*. Nitra : Pedagogická fakulta UKF, 2008. 132 s. ISBN 978-80-8094-335-6.
30. PRUDKÝ, L. 1971. Socializácia a výskum hodnôt a aspirácií vysokoškolákov. In *Sociológia mládeže 1970*. Bratislava : Smena, 1971, s. 20-36.

31. SOPÓCI, J. 2000. *Sociálne inštitúcie a sociálna zmena*. 1.vyd. Bratislava : Univerzita Komenského, 2000. 210 s. ISBN 80-223-1473-0.
32. STANIČKOVÁ, R. 1987. *Životní spůsob*. 1. vyd. Olomouc : Rektorát Univerzity Palackého, 1987. 196 s.
33. ŚWIĄTKIEWICZ, W. 2005. Rodina na ceste ku kríze hodnôt. In *Rodina v novom miléniu*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2005. ISBN 80-8050-982-4. s. 44-53.
34. TAMÁŠOVÁ, V. 2007. *Teória a prax rodinnej edukácie (z rodiny do života)*. 2. vyd. Ivanka pri Dunaji : Axima, 2007. 209 s. ISBN 978-80-969178-3-9.
35. TVRDÝ, L. 2008. *Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti*. 1. Vyd. Ostrava : Vysoká Škola Báňská – Technická Univerzita Ostrava, 2008. 160 s. ISBN 978-80-248-1729-3.
36. URBAN, H. 2004. *To nejdůležitější v životě*. 1. vyd. Praha : Portál, 2004. 152 s. ISBN 80-7178-824-4.
37. VYMĚTALOVÁ, S. 2000. Partnerský vztah. In *Prědstavy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-87-7. s. 99-134.
38. Zákon č. 36/2005 Z. z. o vzniku manželstva v znení neskorších predpisov.
39. <http://cms.uniag.sk/univerzita/historia-univerzity/>
40. <http://cms.uniag.sk/univerzita/profil-univerzity/>
41. [http://www.ukf.sk/dokumenty/aktualnedokumenty/docs/Sebahodnotiaca_sprava_UK F.pdf](http://www.ukf.sk/dokumenty/aktualnedokumenty/docs/Sebahodnotiaca_sprava_UK_F.pdf)
42. <http://www.ukf.sk/o-univerzite>
43. <http://www.ukf.sk/o-univerzite/dlhodoby-zamer-univerzity>

Príloha 1 Dotazník

Milé študentky a študenti!

Chcela by som Vás požiadať o vyplnenie tohto dotazníka, ktorý je súčasťou mojej diplomovej práce s názvom „Komparácia plánovaných životných stratégií študentov UKF a SPU v Nitre.“ Prosím pozorne si prečítajte všetky otázky a pravdivo na ne odpovedzte. Dotazník je anonymný a slúži iba na účely spracovania diplomovej práce. Vaše odpovede zakrúžkujte alebo dopíšte. Za skoré vyplnenie Vám vopred ďakujem.

Monika Mácsayová, Katedra Sociológie, FF, UKF v Nitre

1. Pohlavie: Muž
Žena

2. Vek:

3. Na akej vysokej škole študuješ?

- a) UKF
- b) SPU

4. V koľkom si ročníku?

- a) 1.
- b) 2.

5. Aký typ štúdia navštevuješ?

- a) humanitný
- b) učiteľský
- c) ekonomický
- d) technický

6. Pracuješ popri štúdiu?

- a) áno, na plný úväzok
- b) áno, na pravidelnej brigáde
- c) príležitostne si privyrábam
- d) nie, živia ma rodičia

7. Z akej časti Slovenska pochádzaš?

- a) zo západného Slovenska
- b) zo stredného
- c) z východného
- d) z južného
- e) zo severného
- f) zo zahraničia, vypíš:

8. Máš dlhodobého partnera?

- a) áno, žijeme spolu
- b) áno, žijeme oddelene
- c) nie, nemám

9. Ktorý z vybraných typov štúdia bez ohľadu na odbor, ktorý študuješ, má podľa teba najlepšie uplatnenie na trhu práce?

- a) humanitný
- b) učiteľský
- c) ekonomický
- d) technický

10. Akú prácu si ochotný/á po ukončení školy zobrať?

- a) zoberiem akúkoľvek prácu
- b) zoberiem aj prácu, na ktorú nie je potrebný VŠ diplom a netýka sa ani mojej profesie
- c) zoberiem aj prácu, na ktorú nie je potrebný VŠ diplom, ale týka sa mojej profesie
- d) zoberiem aj prácu z inej profesie, ku ktorej je ale potrebný VŠ diplom
- e) zoberiem iba prácu z mojej profesie, ku ktorej je potrebný aj VŠ diplom

11. Akú dôležitosť predstavujú pre teba nasledujúce životné hodnoty na päťbodovej škále? (1 – najmenšia hodnota, 5 – najväčšia hodnota)

Životné hodnoty	Stupeň dôležitosti				
	1	2	3	4	5
Získať vysokoškolský diplom	1	2	3	4	5
Získať dobre platenú prácu	1	2	3	4	5
Budovať si kariéru	1	2	3	4	5
Nájsť si životného partnera	1	2	3	4	5
Vstúpiť do manželstva	1	2	3	4	5
Založiť si rodinu (dieťa)	1	2	3	4	5

12. V akom časovom poradí by si zoradil/a jednotlivé životné hodnoty? Ku každej hodnote napíš číslo poradia od 1 po 6, ktoré jej pripisuješ.

Životné hodnoty	Poradie
Získať vysokoškolský diplom	
Získať dobre platenú prácu	
Budovať si kariéru	
Nájsť si životného partnera	
Vstúpiť do manželstva	
Založiť si rodinu (dieťa)	

13. Hrá pre teba dôležitú úlohu teritoriálna blízkosť tvojho budúceho zamestnania od tvojho trvalého bydliska?

- a) Určite áno
- b) Skôr áno
- c) Aj áno, aj nie
- d) Skôr nie
- e) Určite nie

14. Napíš, koľko kilometrov si ochotný/á denne dochádzať do práce akýmkoľvek dopravným prostriedkom?

15. Si ochotný/á sa za dobrou prácou aj presťahovať z trvalého bydliska do iného mesta, prípadne do zahraničia?

- a) áno
- b) nie
- c) neviem

16. Aké kritériá zohľadňuješ pri výbere zamestnania? Môžeš označiť maximálne 3 odpovede.

a) dobre platové ohodnotenie	e) možnosť vycestovať do zahraničia
b) možnosť kariérneho postupu	f) určité výhody v podobe dovolení
c) dobré socioekonomické postavenie	g) finančné odmeny za dobrú prácu
d) možnosť ďalšieho vzdelávania sa	h) vytváranie si známostí, kontaktov

17. Vyber si jednu z predchádzajúcich možností, ktorú považuješ za najdôležitejšiu a jednou vetou zdôvodni svoj výber.

.....

18. Kde si budeš najskôr hľadať prácu po vyštudovaní školy? Môžeš značiť iba jednu odpoveď.

a) na internete	d) v inzerátoch v tlači
b) na úradoch práce	e) na veľtrhoch a burzách práce
c) v personálnych agentúrach	f) na informačných tabuliach

19. Si zaregistrovaný/á na nejakom webovom portáli týkajúci sa práce ako napr. profesia.sk?

- a) áno
- b) nie

Ak si odpovedal na otázku č. 19 nie, pokračuj na otázku č. 21.

20. Aký webový portál preferuješ pri hľadaní práce? Môžeš označiť iba jednu odpoveď.

a) profesia.sk	f) jobagent.sk
b) ponuky.sk	g) careerjet.sk
c) kariera.sk	h) cvonline.sk
d) topjobs.sk	i) upsvar.sk
e) jobpilot.sk	j) iné, vypíš

21. Akú prácu by si chcel/a robiť? Môžeš označiť iba jednu odpoveď.

a) dobre platenú prácu	d) prácu, ktorá mi umožní ďalej sa vzdelávať
b) prácu, ktorá ma baví	e) prácu, ktorá mi zabezpečí kariérny rast
c) prácu, ktorá mi zabezpečí postavenie	f) prácu, ktorá mi zabezpečí rodinu

22. Čo je pre teba prioritou po vyštudovaní školy? Môžeš označiť iba jednu odpoveď.

a) nájsť si prácu	e) založiť si rodinu
b) nájsť si partnerku	f) odísť do zahraničia
c) nájsť si bývanie	g) pokračovať v štúdiu
d) vydať sa, oženiť sa	h) iné, vypíš:

23. Aký typ spolužitia s partnerom/kou preferuješ vo svojom živote?

- a) žiť sám/a bez partnera tzv. singles
- b) žiť s partnerom/kou bez sobášu tzv. kohabitácia
- c) žiť s partnerom/kou „na skúšku“ a neskôr s ním/ňou uzatvoriť sobáš
- d) uzatvoriť sobáš bez predchádzajúceho života „na skúšku“

24. Čo pre teba znamená partnerstvo? Vyber si jeden zo 6 výrokov, ktorý najlepšie vyjadruje tvoj postoj k partnerstvu.

- a) nie je nič lepšie, ako mať partnera
- b) ešte som nemal/a dlhé partnerstvo
- c) dávam prednosť samote
- d) v partnerstve som sa sklámala
- e) v partnerstve vidím zmysel života
- f) partnerstvo je základ sexuálneho života

25. Hrá pre teba rodina dôležitú úlohu pri твоjich životných rozhodnutiach?

- a) áno
- b) nie
- c) neviem

26. Na záver napíš, na koľko percent si myslíš, že budeš úspešný/á pri stanovení si svojich cieľov?

..... %

Príloha 2 Tabuľky

Tabuľka 18 Dôležitosť životných hodnôt vysokoškolákov

Dôležitosť	Životná hodnota	Priemer
1.	<i>Získať dobre platenú prácu</i>	4,04
2.	<i>Nájsť si životného partnera</i>	3,86
3.	<i>Získať VŠ diplom</i>	3,56
4.	<i>Budovať si kariéru</i>	3,46
5.	<i>Založiť si rodinu</i>	3,42
6.	<i>Vstúpiť do manželstva</i>	3,12

Minimum – 1

Maximum – 5

Tabuľka 19 Poradie životných hodnôt vysokoškolákov

Poradie	Životná hodnota	Priemer
1.	<i>Získať VŠ diplom</i>	1,66
2.	<i>Získať dobre platenú prácu</i>	2,31
3.	<i>Nájsť si životného partnera</i>	3,12
4.	<i>Budovať si kariéru</i>	3,71
5.	<i>Vstúpiť do manželstva</i>	4,84
6.	<i>Založiť si rodinu</i>	5,36

Minimum – 1

Maximum – 6

Tabuľka 20 Priority po vyštudovaní školy

Priority po škole	Počet študentov	Počet percent
<i>Nájsť si prácu</i>	143	89,4
<i>Odísť do zahraničia</i>	7	4,4
<i>Nájsť si partnera/ku</i>	4	2,5
<i>Nájsť si bývanie</i>	4	2,5
<i>Založiť si rodinu</i>	2	1,2
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 21 Najdôležitejšie kritérium pri výbere zamestnania

Najdôležitejšie kritérium	Počet študentov	Počet percent
<i>Dobré platové ohodnotenie</i>	89	55,6
<i>Možnosť kariérneho postupu</i>	19	11,9
<i>Finančné odmeny za dobrú prácu</i>	15	9,4
<i>Vytváranie si známostí, kontaktov</i>	14	8,8
<i>Možnosť vycestovať do zahraničia</i>	10	6,2
<i>Možnosť ďalej sa vzdelávať</i>	7	4,4
<i>Socio-ekonomické postavenie</i>	5	3,1
<i>Určité výhody v podobe dovolení</i>	1	0,6
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 22 Prvá možnosť hľadania si práce

1. možnosť hľadania si práce	Počet študentov	Počet percent
<i>Na internete</i>	116	72,5
<i>Na úradoch práce</i>	14	8,8
<i>V personálnych agentúrach</i>	13	8,1
<i>Na veľtrhoch a burzách práce</i>	9	5,6
<i>V inzerátoch v tlači</i>	7	4,4
<i>Na informačných tabuliach</i>	1	0,6
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 23 Vysnívaná práca po vyštudovaní školy

Vysnívaná práca	Počet študentov	Počet percent
<i>Dobre platená práca</i>	62	38,8
<i>Práca, ktorá ma baví</i>	54	33,8
<i>Práca, ktorá mi zabezpečí rodinu</i>	22	13,8
<i>Práca, ktorá mi zabezpečí kariérny rast</i>	13	8,1
<i>Práca, ktorá mi zabezpečí postavenie</i>	5	3,1
<i>Práca, ktorá mi umožní vzdelávať sa</i>	4	2,5
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 24 Význam partnerstva

Význam partnerstva	Počet študentov	Počet percent
<i>V partnerstve vidím zmysel života</i>	67	41,9
<i>Nie je nič lepšie, ako mať partnera</i>	51	31,9
<i>Základ sexuálneho života</i>	17	10,6
<i>Ešte som nemala dlhé partnerstvo</i>	13	8,1
<i>V partnerstve som sa sklámala</i>	8	5,0
<i>Dávam prednosť samote</i>	4	2,5
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 25 Spôsoby spolužitia s partnerom/kou

Spôsoby spolužitia s partnerom/kou	Počet študentov	Počet percent
<i>Život na skúšku a potom sobáš</i>	105	65,6
<i>Sobáš</i>	32	20,0
<i>Kohabitácia</i>	13	8,1
<i>Singles</i>	10	6,2
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 26 Percentá úspešnosti pri stanovení si životných cieľov u vysokoškolákov

Percentá úspešnosti pri stanovení si cieľov	Počet študentov	Počet percent
76 – 100 %	92	57,5
51 – 75 %	53	33,1
26 – 50 %	13	8,1
0 – 25 %	2	1,2
<i>Spolu</i>	160	100

Tabuľka 27 Poradie životnej hodnoty získať dobre platenú prácu pre vybrané typy štúdia

		Poradie životnej hodnoty získať dobre platenú prácu											
		1. miesto		2. miesto		3. miesto		4. miesto		5. miesto		6. miesto	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Typ štúdia	<i>Humanitný</i>	3	1,9	24	15,0	10	6,2	1	0,6	2	1,2	0	0
	<i>Učiteľský</i>	3	1,9	27	16,9	10	6,2	0	0	0	0	0	0
	<i>Ekonomický</i>	2	1,2	27	16,9	8	5,0	0	0	2	1,2	1	0,6
	<i>Technický</i>	8	5,0	19	11,9	8	5,0	3	1,9	2	1,2	0	0
	<i>Spolu</i>	16	10,0	97	60,6	36	22,5	4	2,5	6	3,8	1	0,6

Tabuľka 28 Registrácia na akomkoľvek webovom portáli týkajúci sa práce u mužov a žien

		Registrácia na webovom portáli					
		Áno		Nie		Spolu	
		počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	<i>Muž</i>	38	54,3	32	45,7	70	43,8
	<i>Žena</i>	54	60,0	36	40,0	90	56,2
	<i>Spolu</i>	92	57,5	68	42,5	160	100

Tabuľka 29 Poradie životnej hodnoty nájsť si životného partnera pre mužov a pre ženy

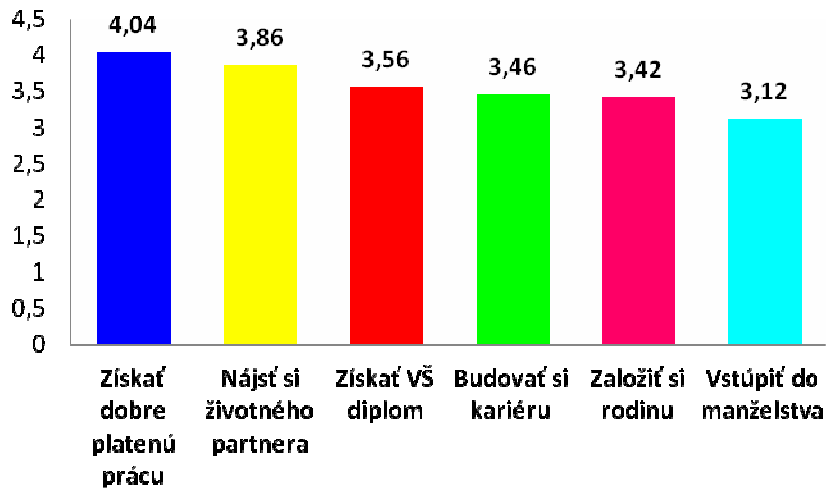
		Poradie životnej hodnoty nájsť si životného partnera											
		1. miesto		2. miesto		3. miesto		4. miesto		5. miesto		6. miesto	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	<i>Muž</i>	11	15,7	12	17,1	14	20,0	28	40,0	4	5,7	1	1,4
	<i>Žena</i>	9	10,0	13	14,4	23	25,6	44	48,9	1	1,1	0	0
	<i>Spolu</i>	20	12,5	25	15,6	37	23,1	72	45,0	5	3,1	1	0,6

Tabuľka 30 Poradie životnej hodnoty vstúpiť do manželstva pre mužov a pre ženy

		Poradie životnej hodnoty vstúpiť do manželstva											
		1. miesto		2. miesto		3. miesto		4. miesto		5. miesto		6. miesto	
		počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Pohlavie	<i>Muž</i>	3	4,3	4	5,7	2	2,9	9	12,9	47	67,1	5	7,1
	<i>Žena</i>	0	0	0	0	4	4,4	7	7,8	58	64,4	21	23,3
	<i>Spolu</i>	3	1,9	4	2,5	6	3,8	16	10,0	105	65,6	26	16,2

Príloha 3 Grafy

Graf 7 Dôležitosť životných hodnôt vysokoškolákov

Graf 8 Poradie životných hodnôt vysokoškolákov

